

I РЕЄСТРАЦІЙНА ФОРМА

№	Назва поля	Вміст поля
1.	Назва роботи	Магістерська кваліфікаційна робота
2.	УДК	657
3.	Автор (ПІБ)	Моргунова Маргарита Сергіївна
4.	Дата (рік, місяць, день)	2022.11.21
5.	Факультет	Економічний
6.	Спеціальність	071 – Облік і оподаткування
7.	Освітня програма	«облік і аудит»
8.	Кафедра (шифр, назва)	11.05 – обліку та оподаткування
9.	Форма навчання	Денна
8.	Тема магістерської кваліфікаційної роботи	Організація обліку та внутрішнього контролю основних засобів в системі управління підприємством
9.	Керівник (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання)	д. е. н., професор Гуцаленко Любов Василівна, старший викладач Кондрицька Тетяна Павлівна
10.	Ключові слова	облік, контроль, основні засоби, аудит, класифікація, оцінка, амортизація, управління, інвентаризація.
13.	Анотація (до 300 символів)	Робота присвячена актуальній проблемі організації обліку і внутрішнього контролю основних засобів в системі управління підприємством. Наведено організаційно-економічну характеристику об'єкта дослідження. Розглянуто види основних засобів та їх відображення в системі бухгалтерського обліку та звітності; їх сутність, оцінка, класифікація, амортизація, принципи та значення. Висвітлено особливості відображення операцій в обліку основних засобів в умовах воєнного стану та методичні засади внутрішнього контролю руху основних засобів для прийняття управлінських рішень щодо їх удосконалення.
Кваліфікаційна магістерська робота, яка подана на плагіат в електронному вигляді повністю відповідає роздрукованому примірнику.		

Магістр

(підпис)

Моргунова Маргарита Сергіївна

Керівник КМР:

(підпис)

Гуцаленко Любов Василівна

Кондрицька Тетяна Павлівна

(підпис)

НУБІП України

НУБІП України

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

11.05 – КМР. 1757 „С” 2021.10.18. 004 ПЗ

МОРГУНОВОЇ МАРГАРИТИ СЕРГІЇВНИ

2022 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

УДК 657

ПОГОДЖЕНО

Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри обліку та
оподаткування

Діброва А. Д.

(підпис)

Гуцаленко Л. В.

(підпис)

« »

2021 р.

« »

2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

«Організація обліку та внутрішнього контролю основних засобів в системі
управління підприємством»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньо-професійної
програми

д.е.н., професор

Керівники кваліфікаційної
магістерської роботи

д.е.н., професор

(науковий ступінь та вчене звання)

Головний бухгалтер

Калюга Євгенія Василівна

(підпис)

Гуцаленко Любов Василівна

(ПІБ керівника)

Кондрицька Тетяна Павлівна

(ПІБ керівника)

Виконав

Моргунова Маргарита Сергіївна

(підпис)

(ПІБ студента)

Київ – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

обліку та оподаткування

д.е.н., проф.

«   »   2021 р.

Гуцаленко Л. В.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

СТУДЕНТУ

Моргуновій Маргариті Сергіївні

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема кваліфікаційної магістерської роботи Організація обліку та внутрішнього контролю основних засобів в системі управління підприємством

затверджена наказом ректора НУБіП України від «18» листопада 2022 р. No 1757

«С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2022. 11. 16.

(рік, місяць, число)

Вихідні дані до кваліфікаційної магістерської роботи планові та звітні дані, а також чинні на підприємстві виробничі інструкції, положення, нормативи.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні основи обліку та внутрішнього контролю основних засобів
2. Оцінка стану організації та методики обліку основних засобів
3. Внутрішній контроль основних засобів в системі прийняття управлінських рішень

Перелік графічного матеріалу (за потреби) таблиці, рисунки, графіки

Дата видачі завдання «2» вересня 2021 р.

Керівники кваліфікаційної
магістерської роботи

Завдання прийняв до
виконання

Гуцаленко Л. В.

прізвище, ініціали

Кондрицька Т. П.

прізвище, ініціали

Моргунова М. С.

Реферат
на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за темою «Організація обліку та внутрішнього контролю основних засобів в системі управління підприємством»

У кваліфікаційній магістерській роботі розкривається науковий підхід щодо економічної сутності основних засобів, оцінки та їх класифікації, а також організації внутрішнього контролю та прийняття певних управлінських рішень, щодо виявлення шляхів їх подальшого вдосконалення для забезпечення ефективного функціонування підприємства у сучасних умовах господарювання.

На практичних матеріалах державного підприємства «Дубенське лісове господарство», розглянуто теоретичні аспекти методики та організації бухгалтерського обліку, інвентаризації та аналізу основних засобів. Висвітлено особливості відображення операцій в обліку основних засобів в умовах воєнного стану та методичні засади внутрішнього контролю руху основних засобів для прийняття управлінських рішень щодо їх удосконалення.

У вступі обґрунтовано актуальність питань, які досліджуються в роботі, а також визначено предмет, об'єкт дослідження та завдання даної роботи.

Значну увагу приділено організації і методиці обліку та внутрішнього контролю основних засобів, а саме визначено підготовку та порядок проведення інвентаризації основних засобів і відображення її результатів в обліку; внесено пропозиції щодо прийняття управлінських рішень по ефективному використанню основних засобів; відображенню їх у фінансовій звітності.

У висновках кваліфікаційної магістерської роботи узагальнено отримані результати дослідження, наведено практичні результати, отримані в процесі проведеного дослідження щодо оцінки, класифікації, амортизації та руху основних засобів. Висвітлено дієвість внутрішнього контролю з руху та використання основних засобів в умовах воєнного стану та прийняття управлінських рішень щодо системи управління підприємством.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: облік, контроль, основні засоби, аудит, класифікація, оцінка, амортизація, управління, інвентаризація.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	7
1.1. Економічна сутність основних засобів.....	7
1.2. Вплив оцінки і класифікації основних засобів на результативність діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень щодо їх удосконалення.....	11
1.3. Інституціональне забезпечення обліку і внутрішнього контролю основних засобів у національному та міжнародному правовому полі.....	15
Висновки до 1 розділу.....	19
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	20
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	20
2.2. Інформаційне забезпечення операцій з надходження та руху основних засобів.....	26
2.3. Методи нарахування амортизації основних засобів.....	31
2.4. Особливості відображення операцій в обліку основних засобів в умовах воєнного стану.....	36
2.5. Удосконалення системи облікового відображення операцій з основними засобами в умовах використання хмарних технологій.....	39
Висновки до 2 розділу.....	47
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СИСТЕМІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	49
3.1. Інвентаризація основних засобів – як обов’язковий вид внутрішнього контролю в умовах воєнного стану.....	49
3.2. Дієвість внутрішнього контролю за достовірністю інформації про наявність, рух та використання основних засобів в прийнятті управлінських рішень.....	55
3.3. Вплив об’єктивної інформації про наявність та рух основних засобів на результативність діяльності суб’єкта господарювання.....	61
Висновки до 3 розділу.....	64
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	74

НУБІП України

ВСТУП

Актуальність. На превеликий жаль військове вторгнення північних сусідів завдало потужного удару по всіх аспектах економічної системи нашої держави. Руйнування соціальної, маркетингової, інженерної, транспортно-логістичної інфраструктур сприяє відтік кадрів за кордон та зниженню виробництва усіх видів продукції, що становить основу експортного потенціалу.

Економічні втрати за період війни шокують: прогнозується, що ВВП впаде на понад 30 відсотків у 2022 році, а рівень безробіття становитиме 35 відсотків.

Поступово оговтуючись бізнес та населення починає пристосовуватися до реалій сьогодення. Сотні підприємств вже розпочали свою діяльність і для багатьох із них стало актуальним питання наявності основних засобів та їх достовірного відображення в обліку. Не є виключенням і державні підприємства лісового господарства, які прагнуть до підвищення ефективності використання матеріально технічної бази, та зокрема основних засобів у воєнний період.

Питання теорії і практики обліку та внутрішнього контролю основних засобів є актуальними та досліджуються в роботах відомих вчених-економістів, а також зарубіжних вчених, зокрема: Агрес О. І., Адам Сміт, Андрійчук, В. Г., Андросова О. Ф., Бабаєв Ю. А., Бабяк Н. Д., Безруких П. С., Білуха М. Т., Бланк І. А., Бойко В. М., Бондарь М. І., Бутинець Ф. Ф., Вашків П. Б., Гуцаленко Л. В., Завгородній В. П., Калугіна К. А., Макаренко А. П., Скрипник М. І., Сопко В. В., Сухарський В. С.

Аналіз наукової економічної літератури свідчить про вагомість результатів дослідження обліку та внутрішнього контролю основних засобів як зарубіжними так і вітчизняними науковцями. Проте, потребують подальшого дослідження проблемні, дискусійні теоретичні, методичні та організаційні питання обліку і внутрішнього контролю основних засобів у підприємствах аграрної сфери та розробки практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю основних засобів, як з практичної так і з теоретичної точки зору, а також розробка рекомендацій щодо вдосконалення

існуючої практики їх обліку. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити комплекс завдань, основними із яких є:

- розкрити економічну сутність основних засобів;
- встановити вплив оцінки та класифікації основних засобів на результативність діяльності підприємства і прийняття управлінських рішень;

- дослідити інституціональне забезпечення обліку і внутрішнього контролю основних засобів у національному та міжнародному правовому полі;

- здійснити організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства;

- розглянути особливості методів нарахування амортизації основних засобів;

- розкрити особливості обліку основних засобів в умовах воєнного стану;

- дослідити напрями удосконалення системи облікового відображення операцій з основними засобами в умовах використання хмарних технологій;

- розглянути особливості проведення інвентаризації основних засобів в умовах воєнного стану;

- вивчити дієвість внутрішнього контролю за достовірністю інформації про наявність, рух та використання основних засобів в прийнятті управлінських рішень;

- розкрити вплив об'єктивної інформації про наявність та основних засобів на результативність діяльності суб'єкта господарювання.

Об'єктом дослідження слугує облік та внутрішній контроль основних засобів на прикладі Державного підприємства «Дубенське лісове господарство».

Предметом дослідження є комплекс організаційних та методичних прийомів обліку та внутрішнього контролю основних засобів у системі управління підприємством.

Інформаційною базою дослідження слугували наукові праці вітчизняних і міжнародних вчених-економістів із досліджуваної проблематики, періодичні видання, закони України та нормативно-правові документи, матеріали

всеукраїнських та міжнародних симпозіумів, науково-практичних конференцій, круглих столів, довідниково-інформаційна література, статистично-аналітична інформація, первинна і зведена документація, фінансова звітність ДП «Дубенський лісгосп».

В процесі проведення дослідження обліку та внутрішнього контролю основних засобів використано загальнонаукові і специфічні методи дослідження – аналіз, спостереження, порівняння, групування, систематизації, теоретичного узагальнення, економіко-статистичні методи дослідження. Результати досліджень оформлені з використанням графічних та схематичних методів.

Апробація результатів. Основні аспекти та теоретичні положення обговорювалися на: VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Облік, оподаткування, контроль та аналіз в активізації діяльності економічних суб'єктів», яка відбулася 25 березня 2021 року, I Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Міжнародні тенденції формування професійної компетентності фахівців з обліку і оподаткування», яка відбулася 16-17 вересня 2021 року, Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції «Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева» (до 90-річчя від дня народження), яка відбулася 22 лютого 2022 року в Києві., IV науково-практична міжнародна конференція молодих науковців, здобувачів освіти «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування».

Публікації. За результатами досліджень була опубліковано чотири тези доповідей на тему «Основні засоби: економічний зміст, оцінка та класифікація» [41], «Порівняльна характеристика обліку основних операцій за національними та міжнародними стандартами» [43], «Сучасні тенденції документування основних засобів» [44], «Особливості оцінки основних засобів» [42].

Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг наукової роботи складає 145 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО
КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Економічна сутність основних засобів

На сьогоднішній день ринкова економіка заохочує підприємства до впровадження новітньої техніки та технологій, що дасть змогу розширити діапазон можливостей щодо використання нових фінансових інструментів та механізмів.

Виробничий процес більшості підприємств забезпечується завдяки основним засобам. Від того як використовуються основні засоби у виробничому процесі, які технічні характеристики вони мають, залежатиме результат роботи компанії. Розвиток даного напрямку економіки залежить від завчасного отримання прозорої, правдивої, надійної та повної обліково-економічної інформації.

Даному питанню присвячено дослідження багатьох учених-економістів, серед них: Адам Сміт, Бабяк Н. Д., Безруких П. С., Борисов А. Б., Гуцаленко Л. В., Дем'яненко М. Я., Загородній В. П., Палій В. Ф., Сопко В. В., Ткаченко Н. М. та інші.

У наукових фахових виданнях поряд із поняттям «основні засоби» також використовуються такі терміни як «основний капітал» та «основні фонди».

Поняття «основний капітал» було вперше використано відомим економістом Адамом Смітом. На думку А. Сміта основний капітал складається з чотирьох статей: «...По-перше, із усякого роду корисних машин і знарядь праці, які полегшують і скорочують працю. По-друге, із усіх тих дохідних будівель, які служать засобом одержання доходу не тільки для їхнього власника, який віддає

їх в оренду, але і для осіб, які сплачують за них орендну плату; такими є приміщення під крамниці, склади, майстерні і т.п. Ці будівлі сильно відрізняються від житлових будинків. Вони являють собою свого роду знаряддя

виробництва і можуть бути розглянуті в якості таких. По-третє, з поліпшення землі і всього того, що з вигодою витрачено на розчищення, осушення, обгородження, удобрення і приведення її в стан, найбільш придатний для обробки і культури. По-четверте, із набутих і корисних здібностей усіх жителів або членів суспільства. Придбання таких здібностей, вважаючи також утримання їхнього власника протягом його виховання, навчання або учнівства, завжди вимагає дійсних витрат, які являють собою основний капітал...» [64]

Відмінність між цими двома економічними категоріями, на думку Пащенко Н.В., полягає у тому, що зазвичай під основними фондами прийнято розуміти саме виробничі фонди, тоді як основними засобами вважають усе нерухоме майно підприємства, навіть якщо воно не бере участі у виробничому процесі. З іншого боку, науковець зауважує, що до основних фондів не належать об'єкти, які фізично та морально не зношуються, але основними засобами такі ресурси визнаються [53]

Поняття «основні засоби» розкривається у нормативно-правових актах України та Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, що розглянуто у табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Трактування сутності поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах України

Джерело визначення	Трактування поняття
1	2
Господарський кодекс України	Основними фондами виробничого і невиробничого призначення є будинки, споруди, машини та устаткування, обладнання, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар та інше майно тривалого використання, що віднесено законодавством до основних фондів.[14]
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»	Основні засоби- це матеріальні об'єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.[39]

1	2
Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі»	Основні засоби - матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року. [48]
Національне Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»	Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, виконання робіт і надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). [58]
Податковий кодекс України затверджений Верховно. Радою України (ВВР), 2011, № 13-14	Матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік). [55]
Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» затверджено Постановою Правління Національного банку України від 20.12.2005 № 480	Матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). [53]

Джерело: сформовано автором

Наведені трактуваннями поняття «основні засоби» у законах та нормативно-правових актах дають змогу дійти до думки, що присутність єдиного підходу до його розуміння є малопомітною.

В той же час норми податкового законодавства акцентують увагу на особливостях визнання об'єкту основних засобів активом, тобто лише у тому

випадку, коли його застосування відбувається виключно «для використання у господарській діяльності платника податку» [55].

У сучасних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців існує багато точок зору щодо трактування поняття «основні засоби», найтипівіші з яких наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.
Погляди науковців щодо економічної сутності поняття «основні засоби»

За класифікаційною ознакою

Автор	Майно підприємства	Засоби праці	Матеріально речові об'єкти	Матеріальні активи	Засоби виробництва
Бабаєв Ю. А.	+				
Бабяк Н. Д.		+			
Безруких П. С.			+		
Бланк І. А.				+	
Борисов А. Б.			+		
Бутинець Ф. Ф.				+	
Бойко В. М., Вашків П. Г.		+			
Грабова Н.				+	
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л.				+	
Кенє Ф.					+
Рікардо Д.					+
Сердюк В. Н.		+			
Сопко В. В.		+			
Сухарський В. С.		+			

Джерело: сформовано автором [41]

З точки зору більшості авторів під терміном "матеріальні активи" розуміють засоби праці підприємства. Деякі з вчених прирівнюють їх до визначень з нормативно-правових актів, зокрема: НП(с)БО 7 «Основні засоби», МСБО 16 «Основні засоби», Податкового кодексу України та інших. [41]

Унікальними рисами основних засобів є їх можливість неодноразового використання маючи властивість тривалий термін зберігати матеріальну-речову форму вони плавно переносять свою вартість на новостворену продукцію у вигляді амортизаційних відрахувань.

Слід зазначити, що більшість науковців при розкритті змісту поняття «основні засоби» обов'язковим критерієм визнання об'єкту основних засобів

вважають строк їх корисного використання, який може бути понад одного року або операційного циклу, якщо він більше року. Його одержуємо з цієї позицією, оскільки підприємство набуває основний засіб з метою його тривалої експлуатації під час господарської діяльності.

Проведені дослідження сутності поняття «основні засоби» дозволили встановити, що основними критеріями визнання основних засобів є: матеріальність (наявність матеріально-речової форми); призначення (утримуються з метою використання їх в процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг або для здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій); строк корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він більше року); амортизаційність (здатність об'єкту в процесі експлуатації поступово переносити свою вартість на результат діяльності підприємства) [49]

1.2. Вплив оцінки і класифікації основних засобів на результативність діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень щодо їх удосконалення

Одним із напрямів покращення роботи підприємств та способом розв'язання проблем є раціональне використання основних засобів, які формують матеріально-технічну базу та на підставі аналізу їх стану можна приймати рішення про доцільність впровадження новітньої техніки та технологій. Відповідно зростає роль процесу формування, використання, відтворення, вибуття основних засобів, оскільки раціональність даних процесів забезпечить зростання конкурентоспроможності підприємств, фінансових результатів діяльності. Саме використання основних засобів впливає на продуктивність праці, якість продукції та послуг, виробничі потужності, доходи підприємств і тому доцільно аналізувати стан основних засобів, раціонально їх використовувати.

При веденні обліку основних засобів та складанні фінансової звітності попередньо супроводжується процесом планування їх відтворення, проведення переоцінок та інвентаризацій. Особливостями даних операцій в обліку є групування основних засобів за відповідними класифікаційними ознаками. Один із варіантів групування основних засобів представлений на *рис.1.1.*

Рис. 1.1. Класифікація об'єктів основних засобів

У наведеній класифікації основних засобів розширені їх групувальні ознаки, а саме: поглиблена соціально-економічна природа за функціональним призначенням та участю у виробництві, за належністю, галузями та натурально-речовим складом.

У своїй роботі Домбровська Н. зазначає, що орієнтація класифікації на загальних для всіх видів економічної діяльності ознаках — визначення різних груп основних засобів та їх об'єднання за спільними функціями у виробничому процесі має домінуюче значення для організації бухгалтерського обліку. [19]

У Податковому кодексі України наведено класифікацію основних засобів з врахуванням мінімально допустимих строків їх амортизації. Дана класифікація представлена у таблиці 1.3.

Перелік основних засобів за групами обліку, визначених Податковим кодексом України

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 – земельні ділянки	00
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будинки, споруди, передавальні пристрої	20 15 10
група 4 – машини та обладнання з них:	5 2
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, інші інформаційні системи, телефони (у тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	00
група 5 – транспортні засоби	5
група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	04
група 7 – тварини	6
група 8 – багаторічні насадження	10
група 9 – інші основні засоби	12
група 10 – бібліотечні фонди	
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	
група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 – природні ресурси	
група 14 – інвентарна гара	08
група 15 – предмети прокату	5
група 16 – довгострокові біологічні активи	7

Джерело: Сформовано автором на підставі [14]

Особливу складову в обліку основних засобів відіграє їх оцінка та класифікація основних засобів є однією з головних причин визнання в обліку.

Відповідно до положення, оцінкою можна вважати грошове вираження вартості основних засобів, за якою вони відображаються в бухгалтерському обліку.[24]

В Україні не існує єдиного універсального методу оцінювання, який би не мав недолків та зміг би повністю задовольняти всіх користувачів фінансової звітності. Перелік діючих видів оцінювання основних засобів, передбачено у

Податковому кодексі України, НП(с)БО 7 «Основні засоби» та Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів зображено у рис. 1.2.

На думку Скрипника Н.В.) найбільш прийнятним для застосування в Україні є «можлива ціна продажу», оскільки по суті являє собою продажну

вартість конкретного (а не абстрактного, як у випадку застосування методу

«поточна (відновна) вартість», активу, з певним терміном корисного використання, що враховує чинники морального і фізичного зносу і цілком відповідним ринковій вартості у відповідному географічному регіоні. Введення

даного способу оцінки (і переоцінки) активів у практику обліку підприємств, є

нагальною необхідністю, оскільки дозволяє надавати найбільш достовірну

інформацію про фінансово-господарську діяльність підприємств

користувачам. [63]

Рис. 1.2. Види оцінки основних засобів та їх характеристика

Джерело: Сформовано автором на підставі [24]

Відзначимо, що законодавством здійснення оцінки основних засобів регулюється Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», Національним стандартом 1 «Загальні засади

оцінки майна і майнових прав», Національним стандартом № 2 «Оцінка нерухомого майна». Згідно із ст. 9 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» розроблюються нормативно-правові акти з оцінки майна на засадах міжнародних стандартів оцінки. [23]

Е.С. Хендріксен та М.Ф. Ван Бреда наголошують: «Вибір методу оцінки передбачає ретельне вивчення мети оцінки в бухгалтерському обліку. Існує думка, що логічно виправданим є метод оцінки за собівартістю, але є й прихильники надання оцінці певного економічного сенсу. Собівартість – агрегована ціна, яка виплачується фірмою за придбання прав власності та володіння активом, включаючи всі платежі за його доставку, встановлення та введення в експлуатацію». [69]

Неправильна оцінка основних засобів може не тільки перевернути загальну їх характеристику, а й викликати такі негативні явища, як неточне обчислення сум зносу, а звідси і собівартості виробленої за їх допомогою продукції. Внаслідок цього показники прибутку і рентабельності не будуть достовірно відображати і об'єктивно характеризувати ефективність виробництва. Якість такої інформації залишається низькою, і її потрібно переглядати. Ось чому необхідні дослідження питання оцінки основних засобів і шляхів їх удосконалення. [17]

1.3. Інституціональне забезпечення обліку і внутрішнього контролю основних засобів у національному та міжнародному правовому полі

Важливою складовою наближення українського законодавства до міжнародних стандартів є вирішення питання обліку основних засобів, що дозволить максимально задовольнити потреби управління та інтереси різних груп користувачів в якісній інформації.

Визначальною передумовою сприйняття вітчизняного бухгалтерського обліку в національному та глобальному економічному просторі є створення в

нашій країні відповідного інституціонального забезпечення бухгалтерських реформ. [21]

Питання обліку основних засобів розвиток теорії та методики удосконаленню обліку і внутрішнього контролю національними та

міжнародними стандартами знайшли своє відображення в наукових працях

українських вчених-економістів як: Бабченко Т. Н., Бондар Н. М., Бондар Т. П., Гуцаленко Л. В., Домбровська Б. Н., Єршова Н. Ю., Зайцева О. В., Ковальов А. І., Кругляк Б. С., Личник О. І., Покропивний Є. Ф.

Варто зазначити, що міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), як показують дослідження, першочергово не передбачались для регулювання обліку та звітності різних країн. Їх метою була гармонізація національних облікових систем для підвищення споживчої якості бухгалтерської звітності господарюючих суб'єктів, передусім транснаціональних корпорацій. [10]

Вчені виділяють чотири основні рівні нормативно-правового регулювання обліку і/аудиту основних засобів, що зображені на рис. 1.3.

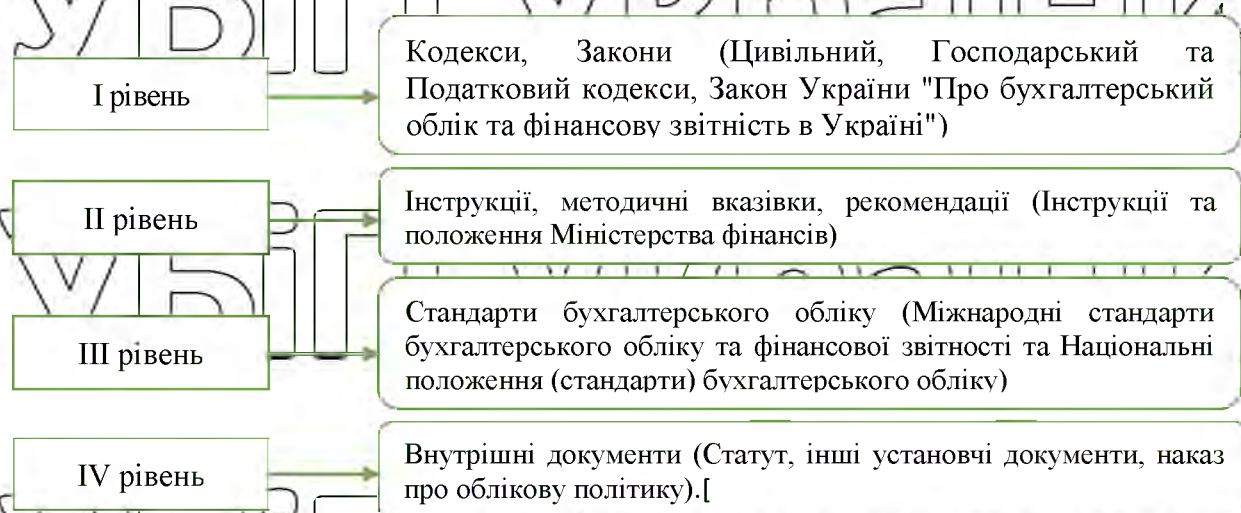

Рис. 1.3. Рівні обліку та аудиту основних засобів

Джерело: Сформовано автором на підставі [54]

МСБО визнаються основні засоби при виконанні двох умов. По-перше, якщо існує ймовірність, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням таких активів. При переході на застосування міжнародних стандартів фінансової звітності дотримання підприємством цієї умови підлягає окремій перевірці, яка найчастіше проводиться під час

інвентаризації основних засобів. Якщо виявиться, що від наявних об'єктів отримання вигод не очікується, то балансова вартість таких активів підлягає списанню за рахунок нерозподіленого прибутку. По-друге, собівартість (первісна вартість) таких активів повинна бути достовірно визначена. [29]

Методичні засади облікового відображення основних засобів визначає перелік національних стандартів та міжнародних стандартів обліку який наведено у табл. 1.4.

Таблиця 1.4.

Стандарти, які регулюють облік операцій з основними засобами

ПС(БО)		МСФЗ, МСБО	
Національне Положення бухгалтерського обліку 7	«Основні засоби» (Стандарт)	AS 16 Property, Plant and Equipment – Міжнародний стандарт обліку	
Національне Положення бухгалтерського обліку 14	«Оренда» (Стандарт)	AS 17 Leases – Оренда	
Національне Положення бухгалтерського обліку 28	«Зменшення корисності активів» (Стандарт)	IAS 36 Impairment of Assets. – Знецінення активів	
Національний стандарт оцінки № 1	«Загальні засади оцінки майна і майнових прав»	(IFRS) 13 Fair Value Measurement – 13 МСФЗ «Оцінка справедливої вартості»	
Національне Положення бухгалтерського обліку 30	«Біологічні активи» (Стандарт)	IAS 41 Agriculture – Сільське господарство	
Національне Положення бухгалтерського обліку 32	«Інвестиційна нерухомість» (Стандарт)	IAS 40 Investment Property. – Інвестиційне майно	
Національне Положення бухгалтерського обліку 27	"Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність"	IFRS 5 Non-current Assets Held for Sale and Discontinued Operations – Вибуття позаоборотних активів, що утримуються для продажу, і припинена діяльність	

Джерело: сформовано автором на підставі [17]

Отже, вивчення наукових підходів, дає можливість стверджувати, що вчені виокремлюють ряд відмінностей, які мають місце в даних стандартах.

На думку Белоусової І. уникнення розбіжностей національних та міжнародних стандартів, зазначаючи, що стандартизація – це приведення національної системи бухгалтерського обліку і звітності у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема наголошує на адаптації українського економіко-правового середовища у галузі бухгалтерського обліку до

міжнародних норм з урахуванням облікових традицій нашої країни, а також в усуненні загальних принципових розбіжностей між ними. [3]

Згідно з думкою Кучеренко Т.Є., МСБО 16 «Основні засоби» дає простір для професійного судження на відміну від чітких норм НП(с)БО, оскільки при використанні критеріїв визнання об'єктів основних засобів як активів, які забезпечують економічні вигоди, слід врахувати і вимоги п. 11 МСБО 16 «Основні засоби», згідно якого придбання основних засобів такого типу, хоча безпосередньо не збільшує майбутні економічні вигоди від будь-якого окремо існуючого об'єкта основних засобів, може бути необхідним суб'єктові господарювання для отримання майбутніх економічних вигід від його інших активів. Такі об'єкти основних засобів відповідають визнанню активів тому, що вони уможливають надходження/більших майбутніх економічних вигід від пов'язаних з ними активів, ніж у випадку, якби їх не придбали. [31]

Під час дослідження наукових тверджень, щодо порівняльної характеристики НП(с)БО 7 та МСБО 16 з обліку основних засобів було виявлено ряд розбіжностей між ними рис 1.4.

НП(с)БО 7 «Основні засоби»

МСБО 16 «Основні засоби»

Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Основні засоби - це матеріальні об'єкти, що їх:
а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;
б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного період.

Рис. 1.4. Визначення сутності основних засобів за НП(с)БО та МСБО

Джерело: сформовано автором на підставі [58],[39]

Важомою складовою інституціонального регулювання бухгалтерського обліку і аудиту основних засобів відіграють як національні так і міжнародні стандарти. Проаналізувавши структуру визначення «основні засоби» за

національним та міжнародним положеннями можна сказати, що вони майже ідентичні.

НУБІП України

Висновки до 1 розділу

Отже економічна сутність основних засобів обумовлена тим, що вони є основним елементом відтворювальних процесів, які забезпечують стає функціонування та розвиток будь-якого виробництва.

НУБІП України

Отже, досліджуючи теоретичні положення, наукові роботи як вітчизняних так і зарубіжних науковців, можна прийти до висновку, що за останні роки облік основних засобів набагато ускладнився, проте підприємствам, що мають зовнішньоекономічну діяльність ведення обліку за міжнародними стандартами оптимізувало обліковий процес.

НУБІП України

Вплив певних проблем негативно впливає на управління діяльністю підприємства та зниження ефективності використання основних засобів.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Організаційно - економічна характеристика підприємства

Десять років тому Державне підприємство «Дубенське лісове господарство» одне з перших в Україні почало реалізовувати концепцію реформування та подальшого розвитку лісової галузі. Основними стали кадрові зміни структури підприємства для запровадження електронного обліку деревини та перехід на співпрацю з приватними підприємствами з надання послуг в лісовому господарстві.

Державне підприємство «Дубенський лісгосп» знаходиться в південній частині Рівненської області на території Дубенського та Радивилівського адміністративних районів. Лісгосп утворився в 1940 році після об'єднання західноукраїнських земель з землями УРСР. До його складу увійшли ліси, що в польський період належали кременецькому лісовому ліценю, а також колишні поміщицькі та селянські ліси. [51]

Перше лісовпорядкування за часів радянської влади було проведено в 1951 році. У 1960 році його площа становила понад 37 тис. га. підприємство тоді складалося з 7 лісництв і розміщувалось на території Дубенського, Радивилівського, Млинівського, Демидівського районів. У 1994 році коли створили Млинівський державний лісгосп до нього увійшли Млинівське та Дублінське лісництва, а у 2009 році після ліквідації Лісомисливського господарства Дубенське, до складу лісгоспу приєднали Білгородське лісництво. Нині площа підприємства становить понад 29130 тисяч гектарів. У його складі 11 лісництв у складі: Білгородське, Мирогощанське, Любомирське 1, 2, 3, Смизьке 1, 2, 3, Радивилівське 1, 2, 3. Розподіл за породним складом зображено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Розподіл вкритих лісовою рослинністю земель за панівними породами

Аналіз рисунку 2.1. дозволяє стверджувати, що найбільшу частку вкритих земель займають породи: сосна - 1452,6 га це 58%, дуб звичайний - 5107,5 - 20%, вільха - 1568,9 - 6% та інші.

За віковою структурою лісу молодняки складають - 15,7%, середньо-вікові насадження - 55,7%, пристигаючі - 23,3%, стиглі і перестиглі - 5,3%. За тексаційними показниками середній вік насаджень становить 57 років, середній бонітет - 1,2м, середня повнота 0,74м². Середній запас на га - 241м³. Середня поточна зміна запасу понад 128м³.

На підприємстві велику увагу приділяють лісо-розсадниччій справі. Вирощування посадкового матеріалу закритою кореневою, створення лісових культур ці роботи виконують лісівники для збільшення лісистості нашого краю. Щорічно приватні структури вирощують для майже 1,66 млн. саджанців основних лісо-утворюючих порід на площі 250 га. Структуру за панівними породами заготівельного запасу деревини зображено на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Структура загального запасу деревини за панівними породами в лісах ДП «Дубенське лісове господарство»

Лісовий фонд Дубенського лісгоспу по своїй якості є одним з кращих за показниками продуктивності в області. Так структура лісового фонду по

породному складі складає : хвойних насаджень - 15195 га (60,3 лісового фонду),

твердолистяних - 7240 га - 28,8% лісового фонду, м'якколистих насаджень - 2738 га - це 10,9% [54]

На підприємстві налагоджена робота рейдових бригад з охорони лісових масивів від браконьєрства та розкрадання лісу. Щодня працівники лісової охорони проводять патрулювання лісу для попередження лісо-порушень.

Рубки формування та оздоровлення є одним з найважливіших етапів у вирощування високопродуктивних насаджень. Базовим завданням працівників лісгоспу вирощування високопродуктивних лісових насаджень, як будуть виконувати екологічну, економічну та соціальну функції.

Державне підприємство «Дубенське лісове господарство» (скорочено ДП «Лісгосп») зареєстроване 1 лютого 1999 року Дубенською районною державною адміністрацією рівненської області (Додаток А.1). Юридична адреса

підприємства: Україна, 35603, рівненська область, місто Дубно, вулиця Берестецька, 35. Детальна характеристика підприємства прописана в Анкеті нового клієнта. (Додаток А.2)

Підприємство діє на підставі свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи та у відповідності із обліковою політикою (Додаток А.3) та Статутом (Додаток А.4). Державне підприємство «лісгосп» діє на комерційній основі з метою ведення лісового господарства, охорони захисту, раціонального використання і відтворення лісів, охорони і відтворення та раціонального використання державного мисливського фонду на території мисливських угідь, наданих у користування підприємству. [51] Згідно зі Статутом основні види діяльності зображено на рис. 2.3

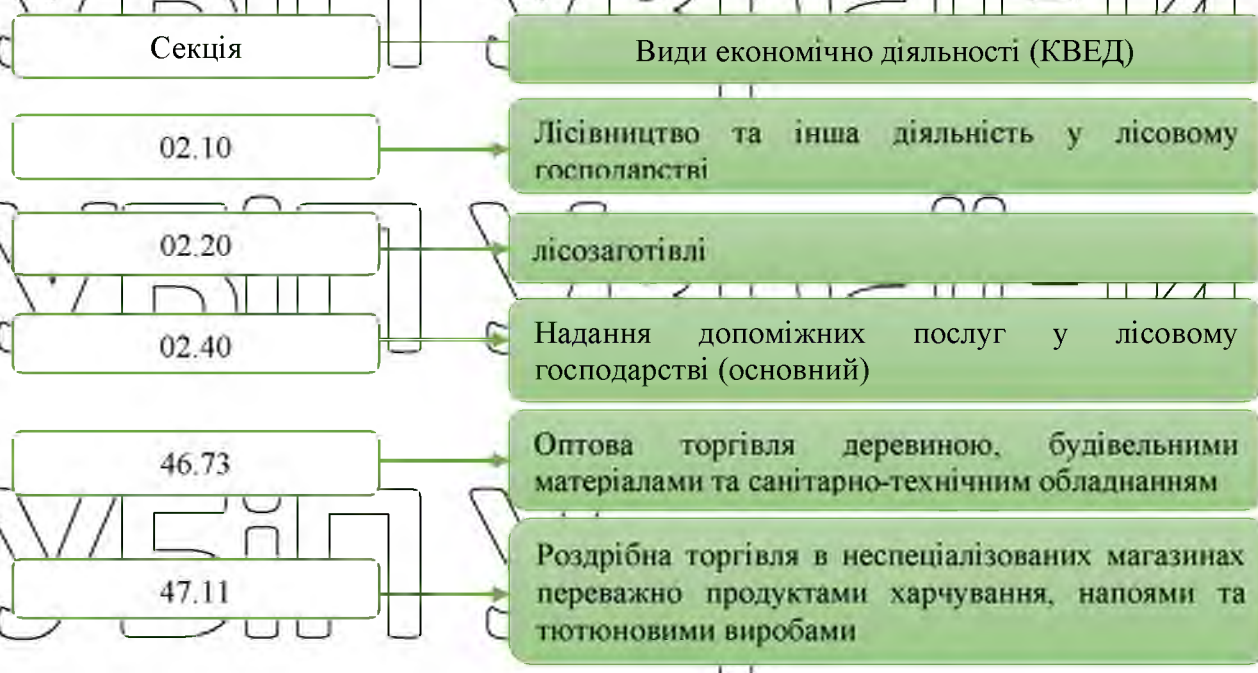

Рис. 2.3. Види економічної діяльності ДП « Дубенський лісгосп»

Державне підприємство «Дубенське лісове господарство» спеціалізується на організації ведення лісового господарства, основним завданнями якого є:

- співробітництво з національними, міжнародними та іноземними організаціями і громадянами;

- відтворення та підвищення продуктивності лісових насаджень, посилення їх корисних властивостей, підвищення родючості ґрунтів, вживання інших заходів відповідно до законодавства;

- дотримання правил і норм використання лісових ресурсів. [54]

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві «Дубенський Лісгосп» керується ст. 8 п. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996. [24]

Джерелами формування майна Підприємства є:

- безоплатні або благодійні внески, пожертвування організації, підприємств і громадян;

- державне майно, у тому числі, кошти, передане йому Органом управління майном;

- доходи, одержані від реалізації продукції, а також від інших видів фінансово-господарської діяльності;

- інше майно, набуте на підставах, не заборонених законодавством;

- капітальні вкладення і асигнування з бюджету;

- кредити банків та інших кредиторів.

ДП «Лісгосп» засноване на державній формі власності на підставі наказу Міністерства лісового господарства України від 26.05.1991р. №133 «Про організаційну структуру управління лісовим господарством України», належить до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України і координується

Рівненським обласним управлінням лісового та мисливського господарства. [51]

На підприємстві налічується близько 117 працівників. Для організації обліку, контролю й аналізу господарської діяльності як функції управління необхідно визначити структурні підрозділи, їхні завдання, побудувати організаційну структуру бухгалтерської служби. Структуру бухгалтерської служби підприємства наведено у (Додаток А.5).

Бухгалтерська служба підприємства – це спеціалізований підрозділ або відділ, який веде бухгалтерський облік і складає бухгалтерські звіти на підприємстві. До бухгалтерської структури (облікового апарату) Підприємства

входять:

- головний бухгалтер – Константинова Лена Миколаївна;

- провідний бухгалтер бухгалтер (нарахування зарплати, податкова

звітність, звітність, що пов'язана із заробітною платою) – Панчук Оксана Миколаївна; (Додаток А.6)
бухгалтер I категорії (облік банківських та касових операцій) – Андрощук Тетяна Іванівна;

- бухгалтер I категорії (реалізація лісопродукції, товарів та послуг, облік податкових зобов'язань) – Грицайчук Наталя Миколаївна;
бухгалтер I категорії (облік розрахунків з постачальниками за товари, роботи і послуги, облік податкового кредиту, облік основних засобів) – Вознюк Тетяна Іванівна.

Як зазначає Кулик В., «метою облікової політики є забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, що є необхідною всім користувачам фінансової звітності для прийняття відповідних рішень». [30]

За методикою №170 проведено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства Державного підприємства «Дубенське лісове господарство». Основні господарські показники наведено у табл. 2.1 [5].

Таблиця 2.1

Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

Найменування показника	Показники, тис. грн.						
	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення 2020 року від 2019 року		Відхилення 2021 року від 2020 року	
				Абсолютне	Відносне	Абсолютне	Відносне
Сукупні доходи	79136	88881	157290	9745	112,31	68409	176,97
Сукупні витрати	78278	87481	156612	9203	111,76	69131	179,02
Чистий фінансовий дохід	997	1184	3026	187	118,76	1842	255,57

Динаміку ефективної діяльності Державного підприємства «Дубенське лісове господарство» можна прослідкувати на *рис. 2.4*

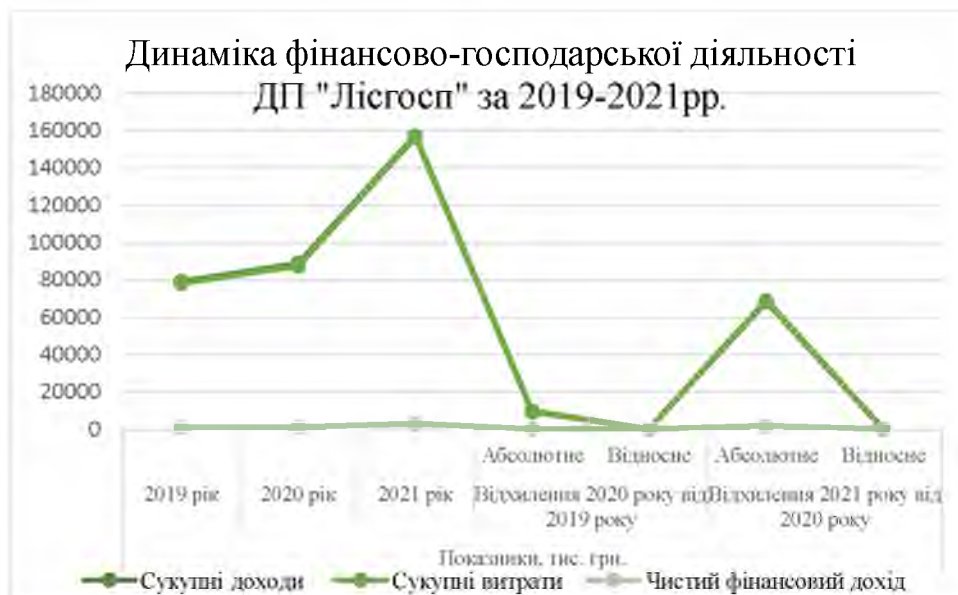

Рис. 2.4. Динаміка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства за 2019-2021 роки

Згідно проаналізованої фінансової звітності, діяльність ДП «Дубенського лісового господарства» можна зробити висновок, що протягом 2019-2021 років була ефективна і приносила чистий прибуток. Негативним чинником в діяльності Підприємства є збільшення витрат у 2019 році – 78 278 тис. грн. та 2021 році – 156 612 тис. грн.

Державне підприємство «Дубенське лісове господарство» пройшло процедуру лісової сертифікації NEPCo (Додаток А.7) та взяло добровільне термінове зобов'язання, щодо дотримання принципів і критеріїв лісової опікунської ради поставивши на меті постійну сертифікацію лісів.

2.2. Інформаційне забезпечення операцій з надходження та руху

основних засобів

У сучасному стані розвитку важливим питанням постає правильне здійснення ефективних заходів щодо стабілізації економіки та нових підходів щодо організації та управління основними засобами. Для безпечного функціонування підприємства необхідна наявність відповідних ресурсів та їх джерел зокрема основних засобів.

Проблемні аспекти раціонального функціонування системи управління обліком надходження та вибуття основних засобів у більшості господарств в умовах реформування економіки України набувають зараз особливої актуальності. Основними протиріччями в процесі ведення обліку і складання звітності за основними засобами є недосконалість методичної та нормативно-правової бази, формування підприємствами необґрунтованої облікової політики щодо основних засобів. Організації і правильному відображенню основних засобів у звітності підприємств повинна приділятися першочергова увага. Саме за обсягом акумульованих основних засобів можна зробити висновки щодо масштабів діяльності підприємства, щодо його потенційних можливостей та перспектив подальшого розвитку [4].

Вагомий внесок у розвиток сучасної науки та вивчення питання ефективного використання основних засобів зробили такі вчені-економісти: Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Довгальок Н. В., Лігоненко Л. О., Мовчан Т. В. та інші.

Згідно податкового кодексу основними засобами можна вважати матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік). [55]

Як зазначає Гуцаленко Л., категорія основних фондів відображує важливу сторону товарного виробництва. Основні фонди відіграють велику роль в процесі відновлення сукупного суспільного продукту. Їх вартість завжди переходить в новий продукт, в нові споживчі форми. Тому не можна основні

фонди, як вартість засобів праці, відділяти від їх натурально-речової форми. Основні фонди являють собою єдність речової основи, тобто засобів праці, функціонують у виробничому процесі, та їх вартісного виразу, але речовими носіями вартості можуть бути тільки такі речі, які самі є результатом людської праці. [18]

Згідно із законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність України» Державне підприємство «Дубенське лісове господарство» самостійно розробляє облікову політику для організації та ведення бухгалтерського обліку та вирішення поставлених перед ним цілей. Згідно ст. 13 пункту 1.1. облікової політики лісгоспу до основних засобів відносяться матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік), первісна вартість яких більша за 20000,00 грн.

Бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити:

- своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку повної інформації про оцінку, переоцінку і надходження основних засобів, їх внутрішнє переміщення (зі складу в цех (відділ, дільницю), з цеху в цех тощо), вибуття (реалізація, ліквідація, безоплатна передача, нестача, псування тощо);

- відображення даних про нарахування амортизації основних засобів за звітний період та їх зносу з початку корисного використання;

- визначення витрат, пов'язаних з підтриманням основних засобів у робочому стані (технічні огляди, поточне обслуговування), їх ремонтом і поліпшенням;

- визначення фінансових результатів від реалізації та іншого вибуття основних засобів;

- інформацією для складання звітності про основні засоби і капітальні інвестиції. [38]

Для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві застосовуються типові форми первинних документів затвержені наказами Міністерства статистики України та Тимчасової інструкції з електронного обліку продукції

лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки затверджені наказом Державного агентства лісових України від 27.06.2012р. № 202. Документообіг відбувається згідно з затвердженим графіком документообігу (Додаток А.8).

Основними каналами руху є придбання основних засобів за грошові кошти їх переміщення між структурними підрозділами підприємства та матеріально-відповідальними особами та ліквідація засобів в зв'язку з їх непридатністю або реалізації іншим особам. У ДП «Лісгосп» облік надходження, списання, реалізації, ліквідації, внутрішнє переміщення оформляється переліком первинних документів, які створюються в діяльності лісгоспу згідно з наказом №4 до облікової політики, що наведено у(Додаток А.9).

Однак Л. Т. Богуцька критикує чинний порядок документального оформлення операцій із руху основних засобів, зазначаючи такі недоліки, як трудомісткість відображення, опрацювання інформації, дублювання даних у різних формах документів, що призводить до зниження оперативності документообороту.[6]

На думку І. М. Бабиної, первинний облік є єдиною періодичною організованою системою збору, вимірювання, реєстрації, накопичення інформації та відображення її у відповідних формах документів.[2]

Приймання основних засобів відбувається за наказом (розпорядженням) керівника формується комісія та заповнюється Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів форма 03-1, який складається в одному екземплярі на кожний об'єкт окремо.

Загальним актом оформляється приймання декількох об'єктів основних засобів, який дозволяється складати тільки при надходженні господарського інвентаря, обладнання, інструментів, а якщо дані об'єкти є однотипними, прийняті в одному місяці та мають однакову вартість. Правильно оформлений, підписаний керівником та головним бухгалтером акт разом із технічною документацією передається до бухгалтерії. При внутрішньому переміщенні основних засобів акт складається у двох примірниках працівником відділу, що передає об'єкт. Перший примірник із підписами одержувача та матеріально-

відповідальної особи, що передає об'єкт передається у бухгалтерію, а другий - залишається у матеріально-відповідальної особи.

Вибуття основних засобів на ліквідації здійснюється шляхом ліквідації внаслідок фізичного чи морального зносу оформляють «Актом на списання основних засобів» форма ОЗ-3 не розраховувати та з метою амортизації прийняти рівною 0.

При реалізації основних засобів акт складається у трьох примірниках: перші два залишаються у підприємства-продавця (перший примірник йде додатком до звіту, другий – до повідомлення про передачу та для акцепту), третій примірник передається покупцю.

Поліпшити структуру основних виробничих засобів можна за рахунок: оновлення та модернізації устаткування, ефективнішого використання виробничих приміщень установленням додаткового устаткування на вільній площі; ліквідації зайвого й малоефективного устаткування. Розглянемо детально склад, структуру основних засобів ДП «Дубенське лісове господарство» зображено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Склад і структура основних засобів ДП «Дубенський Лісгосп» за 2021р.

Субрахунок	Елемент основних засобів	Вартість основних засобів, тис. грн.		Структура основних засобів, %	
		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
103	Будинки та споруди	2 436 129,74	2 600 363,86	20,29	20,71
104	Машини та обладнання	2 643 893,74	2 666 821,24	22,02	21,23
105	Транспортні засоби	5 923 644,50	6 288 363,15	49,33	50,07
106	Інструменти, прилади, інвентар	602 722,39	601 682,39	5,02	4,79
109	Інші основні засоби	401 264,85	401 264,85	3,34	3,20
	Разом	12 007 943,22	12 558 783,49	100	100

Згідно з даними табл. 2.2. найбільшу частку в структурі основних засобів підприємства станом на 2021 рік становлять транспортні засоби – 49,33%.

Протягом року у структурі основних засобів спостерігаються зміни: на 0,42% зросла частка будинків і споруд також на 0,74% зросла частка транспортних засобів.

При аналізі обсягу, структури та динаміки основних засобів необхідно враховувати, що різні види основних засобів беруть різну участь у процесі господарської діяльності підприємства. Виробнича потужність визначається лише величиною промислово-виробничих основних засобів. Невиробничі основні засоби у виробництві безпосередньої участі не беруть, вони лише обслуговують культурно-побутові потреби колективу. Проаналізуємо ефективність основних засобів табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз ефективності використання основних засобів ДП «Лігосп»

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Абсолютне відхилення
	2	3	4	5
Основні засоби тис. грн.	4658	4829	7409	2751
Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), тис. грн.	78228	86656	155672	77444
Прибуток від реалізації, тис. грн.	20705	21087	4324	-16381
Прибутковість основних засобів, %	22,50%	22,90%	71,35%	2,31
Фондовіддача основних засобів, %	5,95%	5,57%	4,76%	0,35
Рентабельність продажів, %	26,47%	24,33%	2,78%	-1,24

Отже, аналіз розрахунків по даній таблиці показує, що показник основні засоби за 2019 – 2021 роки зріс на 2751 тис. грн. Також відбувається значне збільшення виручки від реалізації продукції – 77444 тис. грн., а прибуток від реалізації зменшився на -16381 тис. грн. Проте поряд із збільшенням цих складових відбулося зменшення рентабельності продажу на 0,24% порівняно з попередніми роками.

2.3. Методи нарахування амортизації основних засобів

Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства важливим є стан та використання основних засобів. Економічні вигоди втілені в основні засоби у

процесі використання споживаються підприємством внаслідок чого зменшується залишкова вартість основних засобів яка відображається при нарахуванні амортизації. Амортизація відіграє визначальну роль в механізмі обліку основних засобів.

Проблема обліку та визначення обліку та сутності амортизації є предметом особливої уваги економічної науки, значну увагу приділили наукову економісти серед них: Бутинець Ф. Ф., Вейцман Р. Я., Вишневецький В., Голов С. Ф., Гуцаленко Л. В., Карасевич І. В., Кір'ян С. М., Крондор Я. В., Любар О. О., Мороз Ю. Ю., Ніколаєв І. Р., Орлов П., Рега М. В., Рудановський А. П., Сверс Е. Е., Хендіксен С. С., Хомин П. Я.

Термін «амортизація» на практиці і у стандартах бухгалтерського обліку використовують для виразу суми, на яку періодично зменшується вартість, що амортизується. Знос основних засобів – сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання [24]

Оцінивши визначення сутності терміну амортизація окремими вченими ознаки даного поняття відображено у табл. 2.4

Таблиця 2.4

Погляди науковців на визначення «Амортизація»

Ознака	Автор									
	А.Рудановський	В.Вишневецький	В.Буровей	Е.Е.Сверс	С.Хендіксен	І.Ніколаєв	М.Рега	О.Любар	Р.Вейцман	С. М. Кір'ян
зменшення	+									
компенсація витрат		+								
спосіб відтворення			+							
джерело фінансування				+						
розподіл вартості					+					
процес накопичення						+				
грошовий вираз зносу							+			
перенесення вартості								+		+
погашена частина вартості									+	

Джерело: сформовано автором на підставі [34]

Отже, висловлені думки різних науковців щодо трактування терміну амортизації дають зробити висновок, що досі немає єдиного підходу щодо визначення даного поняття.

Поняття амортизації є найбільш дискусійною та неоднозначною категорією у категоріальному апараті, про що свідчить відсутність єдиного підходу до тлумачення цього поняття. [73]

В процесі використання в діяльності підприємства основних засобів їх вартість поступово зменшується в зв'язку з фізичним та моральним зносом. Знос основних засобів визначається сумою амортизації, нарахованою з початку їх корисного використання [7]. Нині знос обліковується на синтетичному рахунку

13 “Знос необоротних активів”, який має такі субрахунки:

- 131 “Знос основних засобів”;
- 132 “Знос інших необоротних матеріальних активів”;
- 133 “Знос нематеріальних активів”;
- 134 “Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів”;
- 135 “Знос інвестиційної нерухомості”.

За дебетом рахунку 13 “Знос необоротних активів” відображають зменшення суми зносу, а за кредитом відображають суми нарахування амортизації та збільшення зносу необоротних активів у разі їх переоцінки.

Згідно з пп. 145.1.5, п. 145.1 ст. 155 ПКУ амортизація основних засобів може нараховуватися із застосуванням таких методів: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого. [5].

У слід із воєнними станом країни слід переглянути складові амортизаційної політики бодай за тими об'єктами, які є контрольовані та неушкоджені.

Відповідно до цілей бухгалтерського обліку амортизація нараховується за одним із методів відповідно до НП(с)БО 7 у табл. 2.5.

Ужва А.М. вказує «...в міжнародному обліку використовуються такі методи нарахування амортизації: прямолінійне списання, зменшення залишку,

метод суми одиниць продукції. В обліку Польщі амортизація нараховується за певною схемою з використанням терміну та коефіцієнтів для конкретних груп основних засобів». [67].

Таблиця 2.5

Методи нарахування амортизації основних засобів

Метод нарахування	Характеристика
Прямолінійний	річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів
Зменшення залишкової вартості	річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату нарахування амортизації. Річна норма амортизації обчислюється як різниця міжoliniєю та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результатом від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість
Прискореного зменшення залишкової вартості	річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється
Кумулятивний	річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт позначається діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання
Виробничий	місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів

Джерело: сформовано автором на підставі [24]

Гуцаленко Л. В., Божок І. І. відзначають, що «...не існує відмінностей між відображенням в бухгалтерському обліку та податкових розрахунках операцій з нарахування амортизації основних засобів до досягнення залишкової вартості об'єкта його ліквідаційної вартості. Однак при цьому слід пам'ятати, що під час введення основних засобів в експлуатацію необхідно достовірно визначити термін їхньої експлуатації, фізичний або моральний знос на момент виведення із експлуатації, а також їхню справедливую вартість або вартість ГМЦ, які одержить підприємство від ліквідації об'єкта основних засобів. При цьому порівняти

значення ліквідаційної вартості нулю неможливо, тому що, наприклад, застосування методу зменшення залишкової вартості припускає ненульове значення ліквідаційної вартості (інакше вартість об'єкта основних засобів буде повністю амортизована протягом одного року, що порушує мінімальний строк корисного використання)». [16]

На думку професора Г.І. Кірейієва, який зазначив, що «амортизація як економічна категорія характеризує різні аспекти реальних економічних відносин, пов'язаних із відтворенням і використанням основних засобів праці.

Так, на стадії формування основних засобів кошти амортизаційного фонду є важливим реальним інвестиційним джерелом. На стадії виробництва у ході використання основних засобів частина їх вартості, що відповідає зносу, формує відображуваний прийомами обліку амортизаційний фонд як потенційне фінансове джерело інвестицій». [26].

Методологічну основу обліку зносу та амортизації основних засобів визначає НП(с)БО 7 «Основні засоби», відповідно до якого, амортизація основних засобів починає нараховуватися після введення об'єкта основних засобів в експлуатацію, за обраним методом (прямолінійним, зменшення залишкової вартості: прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного та виробничого). Амортизацію розраховують постійно, якщо не відбудеться подій, що зумовляють зміни в обліковій політиці підприємства. Відповідно до МСБО 16 «Основні засоби» амортизація основних засобів відображає процес поступового списання (погашення) вартості об'єкта протягом часу його корисного функціонування. Здійснюється за допомогою віднесення на витрати частини вартості об'єкта у міру споживання економічних вигод, втілених у ньому. Можливе застосування різних способів амортизації ОЗ (прямолінійного, зменшеного залишку або пропорційного обсягу продукції). [40]

Н. О. Дугієнко стверджує, що «...амортизаційні відрахування посідають головне місце серед джерел самофінансування тому, що завдяки синхронності між кругообігу основного капіталу і формуванням амортизаційного фонду, меншій їх схильності до кон'юнктурних коливань, пов'язаних з результатами

господарської діяльності, вони більшою мірою, ніж прибуток можуть бути фінансовою базою самостійності підприємств у відтворенні основного капіталу». [20]

Узагальнюючи вищенаведені наукові дослідження основних засобів, що складають найбільшу питому вагу всього майна господарства, ми знаходимо багато відповідей на проблемні питання обліку та нарахування амортизації. На сьогодні амортизаційні відрахування є вагомим елементом витрат на виробництво та основним джерелом капітальних вкладень. Розглядаючи думки різних науковців можна стверджувати, що амортизація займає провідне місце у відновленні основних засобів. Вибір методу нарахування амортизації, та її впливу на фінансово-економічні показники використання нарахованої амортизації, як фінансового джерела досліджені недостатньо. Суб'єкт господарювання може самостійно обрати один із декількох методів нарахування амортизації який вважає за потрібне. Отже, облік нарахування амортизації ведеться в співвідношенні до облікової політики й чинного законодавства.

2.4. Особливості відображення операцій в обліку основних засобів в умовах воєнного стану

Ранком 24 лютого 2022 року був здійснений відкритий воєнний напад РФ на Україну. Внаслідок цієї страшної дати Президентом був виданий указ № 64 про оголошення воєнного стану в Україні. Ця подія стала приголомшливою для бізнесу та всіх громадян змушуючи вжити певні заходи виїхавши закордон, переїхавши в безпечні області, скороченням обсягів роботи, але й повністю припинення підприємницької діяльності. Нині стандартна схема роботи піддалась значних перебудов, але підприємства все одно продовжують працювати підтримуючи вітчизняну економіку.

Досліджуючи нові правила ведення облікової діяльності для суб'єктів господарювання науковці проявили великий інтерес щодо обліку основних засобів у воєнний період серед них: Догаліна О., Морозовська Г., Клименко М.,

Озерова О., Семенченко Ж. та інші. У зв'язку з продовженням воєнного стану, що значно впливає на зміни в бухгалтерському обліку підштовхує науковців до подальшого дослідження даної проблеми

У бухгалтерському обліку повинна відбуватися будь-яка господарська операція, що була здійснена на підприємстві із дотриманням принципів послідовності та безперервності. Зіткнувшись з форс-мажорними обставинами, наприклад, воєнний стан, постає необхідність продовження та забезпечення облікового процесу на підприємстві, а саме уникнути негативних наслідків надалі. Враховуючи дані зміни для підтримки функціонування бізнесу було прийнято низку новацій, які стосуються обліку основних засобів зображено на рис. 2.5.

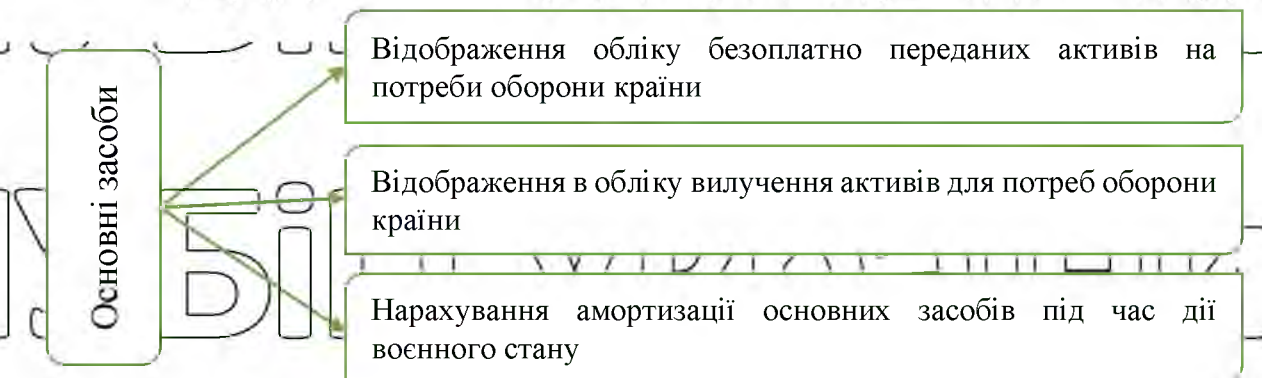

Рис 2.5. Впровадження новацій у зв'язку з воєнним станом

Джерело: сформовано автором на підставі [27]

У зв'язку з воєнним станом держава має право вилучати у підприємств - юридичних осіб майно (машини, обладнання, техніку та ін.) на оборонні заходи.

Відшкодування конфіскованого майна є головною умовою для проведення даної операції тому виникають безліч запитань щодо відображення таких форс-мажорних ситуацій в обліку.

Автор Озерова О. стверджує, що у випадку вилучення майна формується відповідний Акт про примусове відчуження або вилучення майна, при цьому таке майно не потрібно списувати з балансу підприємства. Необхідність подальшого його обліку пов'язана із тим, що після закінчення дії правового режиму воєнного стану таке майно повинно бути повернуто власнику. Для забезпечення точності бухгалтерського обліку, рекомендується ввести

додатковий субрахунок до рахунку 10 "Основні засоби", із перенесенням на нього всього майна, вилученого державою [50]

На думку Морозовської Г. неможливість повноцінно здійснювати свою діяльність, зумовили у бухгалтерів виникнення суперечностей щодо доцільності та правомірності нарахування амортизації основних засобів, які не використовуються через призупинення діяльності у зв'язку із веденням військових дій. У цьому випадку є два варіанти розвитку подій. Перший із них полягає у тому, що амортизація продовжує нараховуватись, так як воєнний стан є форс-мажорною обставиною, а амортизація основних засобів припиняється лише на період їх модернізації, консервації, реконструкції, добудови та дообладнання. Тобто у діючих умовах амортизація повинна нараховуватися у звичному порядку. Другим варіантом є тимчасове виведення з експлуатації основного засобу шляхом видачі відповідного наказу [45].

У випадку встановлення фактів знищення об'єктів основних засобів, підприємство зобов'язане провести інвентаризацію.

Інвентаризація – це перевірка і документальне підтвердження наявності та стану матеріальних та інших цінностей, основних засобів та вкладень підприємства, розрахунків і зобов'язань, звіряння фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку, врегулювання виявлених різниць та відображення результатів інвентаризації в обліку [46]

Інвентаризацію слід проводити за наявності можливості фізичного доступу до місця знаходження активів. Якщо доступ до активів є – інвентаризація проводиться на день встановлення фактів псування вобсязі, визначеному керівником підприємства. Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії відображають у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності у звітному періоді в якому закінчено інвентаризацію. [47]

У ході проведення досліджень можна зробити висновки, що запровадження режиму воєнного стану значно вплинуло на необхідність відображення в обліку операцій з безоплатної передачі та вилучення майна у зв'язку з війною на користь ЗСУ. Також значних змін зазнав порядок

нарахування амортизації, а також проведення інвентаризації основних засобів у зв'язку з бойовими діями. До поки воєнний стан буде тривати бізнес буде адаптуватися до нових умов діяльності.

Якими будуть наступні правила ведення бухгалтерського обліку чи будуть вони запроваджені, які будуть скасовані, а також їх наслідки для точності та повноти ведення обліку залишається на разі питанням відкритим та потребує подальшого дослідження.

На ДП «Дубенське лісове господарство» згідно облікової політики бухгалтерський облік ведеться за журнально-ордерною формою обліку з використанням журналів-ордерів, затверджених Держкомлісгоспу України №127. Бухгалтерські записи щодо руху основних засобів наведено в (Додаток А.10)

2.5. Удосконалення системи облікового відображення операцій з основними засобами в умовах використання хмарних технологій

В теперішніх умовах ринкової економіки для бізнесу важливим етапом ефективною діяльності є вчасне звернення уваги на зміни, які можуть відбуватися як і внутрішніх так і в зовнішніх середовищах їх функціонування. Вагому частку у цьому займають дані бухгалтерського обліку, оскільки точність і швидкість формування облікової інформації впливає на управління суб'єкта господарювання. Процес оброблення та передачі бухгалтерської інформації до інших суб'єктів господарювання неможливий без використання комп'ютерних технологій. Нині завдяки різних новітніх технологій та програмних забезпечень це відбувається набагато ефективніше та швидше. Кожне підприємство використовує зручне для себе наявне програмне забезпечення, при цьому можуть виникати труднощі у синхронізації різних документів, а саме для вирішення проблеми збору та групування інформації підприємства варто звернути увагу на використання хмарних технологій.

В цілому питання використання інформаційних технологій в обліку досліджувало багато вчених, цьому присвячено велику кількість праць і

досліджень. Зокрема цим займалися як вітчизняні, так і закордонні науковці: Барановський, М. Т., Бутинець, Ф. Ф., Глушко, С. В., Гранц, Т., Захарченко, Р. М., Кузьмінський, Ю. А., Лавріщева К.М., Маркова, О. М., Мелл, П., Соколов, Я. В.[68], Стрюк А. М., Терещенко, Л. О., Харченко К. В. Також у розробці та

розвитку хмарних технологій прийняли участь такі світові компанії серед них:

Amazon, Aduen, AppDynamics, Rackspace, Atlantic.net, Cloud Sigma, Dimension Data, Dropbox, Google, Microsoft, Slack.

Зі стрімким розвитком комп'ютеризації у світі з'явилося поняття "інформаційні технології". Дане поняття трактує певний комп'ютерний алгоритм

за допомогою якого обробляється будь-яка інформація за короткий відрізок часу

на будь-якій відстані за короткий відрізок часу. Деякий процес потребує зберігання великих об'ємів даних. В наші дні з розвитком інформаційних

технологій з'являється новий напрям - хмарні технології. Хмарні технології це

набір засобів, що зберігає та обробляє комп'ютерні дані інтернет-користувача,

як онлайн-сервіс маючи з якого завгодно місця. У законодавстві поняття «хмарні технології» немає, тому кожен науковець у своїх працях використовує власне бачення даного поняття, що відображено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Погляди науковців на трактування поняття «Хмарні технології»

Автор	Визначення поняття
Г.Д. Кисельов, К.В. Харченко	Cloud computing – це програмно-апаратне забезпечення, що доступне користувачу через Інтернет у вигляді сервісу, який надає зручний інтерфейс для віддаленого доступу до обчислювальних ресурсів (програм і даних) [25]
О.М. Туравінна	Хмарні обчислення – це технологія опрацювання даних, в яких програмне забезпечення надається користувачеві як Інтернет-сервіс. [66]
К.М. Лавріщева, А.Ю. Стеняшин	Хмарні обчислення – це нові системні засоби для підтримки обчислень, якими є Google Apps, IBM-VSphere та системи Microsoft – WCloud, Azure, Amazon, Mech, WApps, SkyDriven тощо. [32]
В.Фролов	Хмарні обчислення (англ. cloud computing) – це технологія розподіленої обробки даних, у якій комп'ютерні ресурси й потужності надаються користувачеві як інтернет-сервіс. [68]

Продовження Таблиці 2.6

НУБІП V Национальний Інститут Стандартів та Технологій (The National Institute of Standards and Technology, NIST)	Хмарні обчислення – це модель зручного мережевого доступу до загального фонду обчислювальних ресурсів (наприклад, мереж, серверів, файлів даних, програмного забезпечення та послуг), які можна швидко надати за умови мінімальних управлінських зусиль та взаємодії з постачальником. [72]
НУБІП У П.Мелл (Peter Mell) та Т.Гранц (Timothy Grance)	Хмарні технології – модель надання, за необхідності, повсюдного та зручного мережного доступу до спільно використовуваних налаштовуваних обчислювальних ресурсів, які можуть бути швидко надані та вивільнені з мінімальними зусиллями з управління або із взаємодії з постачальником послуг (сервіс-провайдером). [75]
НУБІП У О.М. Маркова, С.О. Семіріков, А.М. Стрюк	Хмарні технології – це сукупність методів, засобів і прийомів, використовуваних для збирання, систематизації, зберігання та опрацювання на віддалених серверах, передавання через мережу і подання через клієнтську програму всеможливих повідомлень і даних. [36]

Джерело: Сформовано автором на підставі наукових досліджень

Вперше концепція хмарних обчислень вперше була використана в 1960 році фахівцем з теорії ЕОМ Джоном Маккарті. Він висунув гіпотезу, що комп'ютерні технології будуть такими ж доступними, як і комунальні послуги.

Пізніше з розповсюдженням мереж високої потужності та візуалізації даних зростає поширення хмарних обчислень. У 1970 році виникла перша тідея хмарного обчислення, що належала Джозефу Карлу Робнетту Ликлайдеру створивши комп'ютерну технологію під назвою ARPANET (Advanced Research

Project Agency Network) суть якої полягала в тому, що кожна людина, яка підключена до інтернету могла отримати різноманітні дані та програми. Сучасні хмарні властивості розроблені та представлені Дугласом Паркхілом у 1966 році.

Ключову роль в розвитку хмарних обчислень відіграла саме компанія «Amazon». Спочатку вона була відома як онлайн-магазин книжок, і дізнавшись, що нові технології забезпечують значне внутрішнє підвищення ефективності, компанія почала їх детально досліджувати й згодом запропонувала своїм покупцям розміщувати власні відомості на віддалених серверах без залучення додаткової інфраструктури та обладнання. У такий спосіб у 2006 році була

запущена комерційна публічна хмара Amazon Web Service (AWS), яка зараз є найпоширенішою в світі хмарною платформою, що надає більше 175 повнофункціональних сервісів для центрів обробки даних по всій планеті й користується великим попитом і популярністю. В Україні термін «хмарні технології» почали застосовувати з 2008 року, проте «хмарою» тоді вважали безкоштовні хостинги поштових служб для студентів та викладачів. Усі інші інструменти, які хотіли використовувати в «хмарі», були недоступні через недостатність інформації та навичок використання [62].

Розглянувши різні погляди вчених, можна сказати, кожне з них є особливим і характерним до потреб необхідного дослідження, в цілому хмарні технології - це онлайн - середовище створене для віддаленого зберігання особистих даних користувача.

Городицький М. зазначає, що протягом всіх років світовий ринок хмарних послуг постійно зростає. Так навіть в умовах затяжної пандемії COVID-19 він продовжує підвищувати свої показники. Після COVID-19 здатність центрів обробки даних гарантувати позитивний досвід роботи компанії зі споживачами відіграватиме ще більшу роль, оскільки велика кількість людей та бізнес в цілому продовжують працювати віддалено з меншою кількістю локальних взаємодій, і якщо до 2020 року існували сумніви щодо необхідності цифрової трансформації для забезпечення довгострокових перспектив розвитку бізнесу, то коронавірус нівеливав таке бачення. До пандемії вже відбувався зсув парадигми в бік оцифрування економіки. В умовах COVID-19 евіт, за необхідності, опинився у режимі ізоляції. Сьогодні соціальне дистанціювання є найефективнішим способом уповільнення розповсюдження вірусу, поки не буде знайдено вакцину для захисту населення. Як наслідок, все, що залежить від контакту людини з людиною – тобто більшість аспектів нашого життя, – має бути змінено з урахуванням небезпеки вірусу. Без цифрових інструментів та технологій у нас не було б можливості працювати, робити покупки, навчатися тощо [12].

Якщо розглядати український ринок хмарних сервісів, то основними постачальниками хмарних послуг (частка на ринку дорівнює понад 60 %) є:

Amazon Web Services, Microsoft Windows Azure, De Novo, Tet (ex-Lattecom), Google Cloud Platform. За підсумками 2019 року ринок хмарних послуг в Україні досяг показника \$ 33,4 млн, збільшившись за рік на 70 %. У національній валюті показник зростання перевищив 904,2 млн грн. Про це свідчить дослідження констатингової групи E&C. 70 % ринку в грошовому обчисленні припадає на зарубіжних хмарних операторів – 637,2 млн грн, 30 % ринку – 267,0 млн грн – на українських гравців ринку. Очікується збільшення частки зарубіжних операторів за рахунок активності цих гравців на ринку, в тому числі через канали партнерських продажів [61].

Отже, невід'ємною частиною комфортного життя суспільства стали хмарні технології, які відіграють важливу функцію в обробці нескінченної інформації кожного користувача. Зі швидким розвитком комп'ютерних технологій вдосконалюються практично усі сфери діяльності серед них і бухгалтерський облік який реагує на будь-які облікові зміни, як в зовнішньому, так і внутрішньому середовищах підприємства. Кожен бухгалтер давно користується такими програмами, як: програма для подачі звітності, електронна допота, кабінет платника податків та інші. Тому запровадження хмарних технологій у бухгалтерський облік є ефективним методом підприємницької діяльності.

Активне їх використання дає змогу краще організувати обліковий процес та вивести підприємство на новий рівень, скоротити витрати та забезпечити цим ефективну діяльність підприємства.

Основними складовими елементами організації обліку є:

- методична – відповідає за методикку обліку;
- технічна – відповідає за форму ведення бухгалтерського обліку, форми управлінської звітності, бухгалтерських рахунків, організацію документів,
- адміністративна – відповідає за форму організації бухгалтерського обліку, організацію роботи бухгалтерської служби та встановлені норми праці облікових працівників. [13]

Використання хмарних технологій значно вплинуло на ведення бухгалтерського обліку. На сьогодні найбільш поширені програми

використовуються на основі хмарних середовищ зображено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7.

Найбільш поширені програми хмарних середовищ

Програма	Характеристика
Бухгалтерія Онлайн	Повноцінна бухгалтерська програма, що дає можливість: вести бухгалтерський, податковий та управлінський облік; формувати та здавати звіти в держоргани через Інтернет; завантажувати дані з локальної програми у додаток сервісу автоматично та продовжувати вести облік; доповнювати функціонал сервісу відповідно до особливостей і потреб свого бізнесу. Найвний індивідуальний супровід і цілодобова підтримка
Діловод	Повноцінна система, де ведуться усі види облікових розрахунків. Підтримується спрощена система оподаткування, загальні та самозайняті особи. Надані інформативні звіти з безліччю готових і можливістю збереження власних налаштувань. Найвна технічна підтримка
jПарус	Бухгалтерський облік як хмарний сервіс корпорація «Парус» не пропонує. Проте пропонує до використання у різних модифікаціях прикладні рішення CRM-системи jПарус «Менеджмент та Маркетинг» і системи управління автотранспортом. У цих конфігураціях наявні деякі облікові задачі, зокрема: у системі управління автотранспортом можна вести оформлення, облік і обробку дорожніх листів, облік технічного обслуговування і ремонтів, облік пального, облік наданих послуг і виконаних робіт, ведення реєстру первинних документів тощо
SmartFin	Хмарне рішення для роботодавців (ФОП, підприємств, організацій), які хочуть повністю автоматизувати процес оплати праці. Надає можливість планування та обліку робочого часу за різними графіками роботи, повний набір функцій для розрахунку заробітної плати, податків, калькулятори розрахунку, створення документів, їх зберігання в електронному вигляді. Найвне середовище підтримки клієнтів. Відбувається проведення офлайн-заходів для бухгалтерів та підприємців
Платформа BAF	Технологічна особливість платформи BAF дозволяє встановлювати і використовувати конфігурації ІС. Підприємство на цій платформі і навпаки. Доступними є всі можливості програми ІС
M.E.Doc	Українське програмне забезпечення для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді.

Джерело: побудовано на основі [13]

На думку М.П. Павлюковця, впровадження хмарних технологій призводить до появи нової форми ведення бухгалтерського обліку. Її основними відмінностями є:

1) повністю бездокументальна форма обліку, впровадження таксономій XBRL в обліково-оціночний процес;

2) збереження облікової інформації поза підприємством з використанням бізнес-моделей SaaS, DaaS;

3) одночасне використання інформації обліку багатьма користувачами з будь-якої точки планети за допомогою хмарних комп'ютерних технологій [52]

Аналізуючи різні програмні продукти бухгалтерського обліку можна стверджувати, що програми є удосконаленими. Також є сервіси, що дозволяють вести облік онлайн.

У бухгалтерському обліку хмарні технології відіграють важливу роль, створюючи його на новий рівень розвитку облікових процесів, а саме збереження даних. Нині хмарні технології постійно удосконалюються та розвиваються враховуючи відгуки та пропозиції користувачів.

Тобто, «хмарні» технології уособлюють концепцію надання IT-ресурсів у вигляді послуг. «Хмарні» обчислення поділяють на декілька основних категорій за типами надаваних послуг:

- IaaS (Infrastructure as a Service) – модель надання користувачу комп'ютерної інф- раструктури, як послуги;

- PaaS (Platform as a Service) – модель надання користувачу інтегрованої платформи для розробки, тестування, розгортання й підтримки веб-додачків, як послуги;

- SaaS (Software as a Service) – модель надання користувачу програмного забезпечення, за якої постачальник надає замовникам доступ до програмного забезпечення через веб-інтерфейс, клієнт чи мобільний додаток. [35]

Ринок хмарних послуг є ефективним способом здійснення діяльності усіх суб'єктів господарювання. Свідченням цього є збільшення об'єму глобального хмарного ринку протягом останніх років. Міжнародна корпорація даних (International Data Corporation – IDC) кожного року формує підсумки, які описують стан обсягу хмарних технологій. Зміни у таких даних згруповано і наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Дохід від світових хмарних сервісів та їх річне зростання за 2019-2020рр.

(доходи і млрд. доларів, США)

Сегмент ринку	Дохід за 2020 рік, \$	Частка ринку, %	Дохід за 2019 рік, \$	Частка ринку, %	Зростання за рік%
система IaaS	67,2	21,5	50,2	19,9	33,9
інфраструктура SaaS - програмне забезпечення	49,2	15,7	40,2	16,0	22,4
система PaaS	47,6	15,2	36,1	14,4	31,8
програми SaaS	148,4	47,5	125,2	49,7	18,6
Всього	312,4	100	251,7	100	24,1

Джерело: сформовано на основі [74]

Отже, загальний ринок публічних хмар зріс на 24,1% у 2020 році, що відповідає показникам останніх років, сегменти IaaS і PaaS незмінно зростали набагато швидшими темпами. Це підкреслює зростаючу залежність підприємств від хмарної основи, побудованої за допомогою хмарної інфраструктури, даних визначених програмним забезпеченням, обчислювальних і управлінських рішень як послуг. В Україні обсяг ринку хмарних послуг у 2019 році за оцінками різних аналітиків склав від \$ 37 млн до \$ 49 млн. Найбільш поширеною є система IaaS (інфраструктура як сервіс). При цьому вітчизняна індустрія виросла на 43–45 %, що є одним із найвищих показників у світі.

На сьогодні на підприємстві впроваджена система господарювання, яка поєднує бухгалтерський облік з програмою електронного обліку деревини та напрацьована власна стратегія розвитку. Електронним обліком охоплено 100 відсотків всіх обсягів лісозаготівлі та реалізації лісо-продукції всі лісгосподарські лісокультурні лісозахисні заходи: лісозаготівля та транспортування лісу нижньо-складські роботи виконують приватні структури на основі укладених договорів.

Як результат, Дубенський лісгосп один з кращих в Рівненському обласному управлінні лісового та мисливського господарства за рівнем ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів збереженням біологічного різноманіття. Лісівники забезпечені всіма сучасними засобами вимірювання: електронними вилками та далекоміром, планшетами та ноутбуками та мають в користуванні два автомобілі. У роботі активно користуються електронними картами, що є більш точними аніж їхні паперові аналоги. В обліковій роботі для ефективного обліку основних засобів підприємство використовує польську бухгалтерську програму «BAS Бухгалтерія

для України», а для податкового обліку та простого обміну документами використовується програма М.Е.Doc.

За результатами проведеного дослідження можна сказати, що хмарні технології в Україні знаходяться на стадії розвитку. Цьому сприяє удосконалення нормативно-правового забезпечення застосування хмарних технологій в управлінні підприємством. Впровадження хмарних сховищ у бухгалтерський облік призведе до полегшення у виконанні облікових задач та дозволить якісно та швидко узагальнювати дані. Для працівників відкривається можливість віддаленого доступу до інформації та робочого місця, що зменшило витрати підприємства та підвищило ефективність праці.

До того ж воєнний стан країни спричиняє безліч перепон у якісному управлінні підприємством. При використанні хмарних технологій у бухгалтерському обліку підприємства є ідеальним рішенням виникаючих проблем, що дає змогу продовжувати свою діяльність і надалі розвивати бізнес.

Висновки до 2 розділу

Для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві застосовуються типові форми первинних документів затверджені наказами Міністерства статистики України та Тимчасової інструкції з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопидляння і деревообробки затверджені наказом Державного агентства лісових України від 27.06.2012р. № 202.

Підприємство «Дубенське лісове господарство» засноване у 1940 році на державній формі власності та діє на підставі наказу Міністерства лісового господарства України від 26.05.1991р. №133 «Про організаційну структуру управління лісовим господарством України», належить до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України і координується обліковою політикою та Статутом.

Отже, первинний облік основних засобів на підприємстві відіграє важливу роль формує достовірну та оперативну інформацію для управління. Для ведення

бухгалтерського обліку на підприємстві застосовуються типові форми первинних документів затверджені наказами Міністерства статистики України та Тимчасової інструкції з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки затверджені наказом Державного агентства лісових України від 27.06.2012р. № 202.

Згідно з проведеними розрахунками можна сказати, що ефективність використання основних засобів з кожним роком в динаміці зростає. Це прослідковується з показників прибутковості та фондівдачі ефективності використання основних засобів. Водночас рентабельність продажів в 2021 р. порівняно з 2019 р. зменшився. Також відбувається значне збільшення виручки від реалізації продукції - 77444 тис. грн.

Згідно з обліковою політикою нарахування амортизації на підприємстві здійснюється за прямолінійним методом пп.1 п.26 НП(с)БО 7 та ст. 138.3.1 Податкового кодексу України. Синтетичний облік амортизаційних відрахувань ведеться на рахунку 13 «Знос необоротних активів». Аналітичний облік зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів ведеться відповідно за видами основних засобів, інших матеріальних необоротних активів та нематеріальних активів.

Впровадження режиму воєнного стану значно вплинуло на необхідність відображення в обліку операцій з безоплатної передачі та вилучення майна у зв'язку з війною на користь ЗСУ. Також значних змін зазнав порядок нарахування амортизації, а також проведення інвентаризації основних засобів у зв'язку з бойовими діями. До поки воєнний стан буде тривати бізнес буде адаптуватися до нових умов діяльності.

Для введення ефективного обліку основних засобів підприємство використовує хмарні сховища такі, як подільську бухгалтерську програму «BAS Бухгалтерія для України», а для податкового обліку та простого обміну документами використовується програма M.E.Doc.

РОЗДІЛ 3

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СИСТЕМІ
ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ3.1. Інвентаризація основних засобів – як обов'язковий вид
внутрішнього контролю в умовах воєнного стану

В умовах суцільних ризиків, визваних військовими діями РФ, основною вимогою, що ставиться до бухгалтерського обліку є достовірність інформації

Наявні основних засоби в порівнянні з даними бухгалтерського обліку можуть бути розбіжними з різних причин, зокрема: знищення чи пошкодження майна, несправності, помилок у записах, втрати документів, зловживання матеріально-відповідальних осіб та ін. У зв'язку з цим виникає необхідність у такому способі внутрішнього контролю, як інвентаризація.

Питання проведення інвентаризації широко досліджувались, як вітчизняними, так і закордонними науковцями, зокрема: Бабічем І. І., Бутищем Ф. Ф., Валуєвим Б. І., Гуцаленко Л. В., Дорош Н. І., Лень В. С., Сопко В. В., Суйц В. П., Усачем Б. Ф., Фаріоном І. Д., Швецем В. Г., Шевчуком В. О. та ін.

Інвентаризація – це не лише теоретичне підґрунтя бухгалтерського обліку і контролю, але й організаційна форма, яка використовується для виявлення та оцінки фактичного стану майна, підвищення ефективності використання ресурсів, контролю за роботою матеріально-відповідальних осіб, а також встановлення розбіжностей між його фактичною наявністю і даними записами в бухгалтерському обліку та виявлення осіб винних в цьому. За допомогою інвентаризації забезпечуються основні вимоги до балансу та фінансової звітності, а саме її достовірність та об'єктивність. Саме проведення інвентаризації дає можливість отримати інформацію, без якої такі елементи методу бухгалтерського обліку, як баланс та звітність втрачають функцію способу пізнання дійсності. Лише результати проведення інвентаризації

дозволяють виявити помилки при здійсненні подвійного відображення господарських операцій, окремих фактів життя на бухгалтерських рахунках [11].

Найбільш точне трактування поняття інвентаризації дано у Законі України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, зокрема:

«Інвентаризація – це спосіб контролю фактичної наявності необоротних активів та відповідності даним бухгалтерського обліку на одну й ту саму дату». [11].

У економічній літературі, працях вітчизняних та зарубіжних вчених поняття інвентаризація трактують по-різному, окремі із них наведемо за

допомогою табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Трактування поняття «інвентаризація»

Автор	Визначення поняття
Бурчак З.Г. [9]	Інвентаризація - це елемент методу бухгалтерського обліку, за допомогою якого забезпечується наявність облікових даних про засоби
Бутинець Ф.Ф. [10]	Інвентаризація - перевірка та оцінка фактичної наявності об'єктів контролю, яка здійснюється шляхом спостереження, вимірювання, реєстрації з подальшим порівнянням отриманих даних з обліковими показниками
Гольцова О.М. [11]	Інвентаризація - це спосіб виявлення фактичної наявності і завірення його з даними бухгалтерського обліку
Загородній А.Г. [22]	Інвентаризація - це складання опису майна (інвентаря) підприємства, установи на підставі періодичної перевірки наявності цінностей, що перебувають на балансі підприємства, стану їх збереження правильності ведення обліку й оцінювання
Лень В.С., Гливенко В.В. [33]	Інвентаризація (від латинського inventarium - розпис, опис) - цінностей та коштів на підприємствах і контроль за достовірністю розрахунків щодо них
Пушкар М.С. [60]	Інвентаризація - фактичне виявлення активів (запаси, основні засоби, гроші) на певну дату
Грайова Н.М. [15]	Інвентаризація – спосіб виявлення (з наступним обліком) господарських засобів і джерел їх формування, не оформлених поточною документацією, для забезпечення достовірності показників обліку і звітності підприємства.
Швець В.Г. [71]	Інвентаризація є способом спостереження наступної реєстрації господарських операцій, що не охоплюється в момент їх здійснення, це спосіб підтвердження правильності й достовірності бухгалтерського обліку та звітності

Джерело: Сформовано автором

Дивлячись на визначення різних авторів-науковців можна сказати, що більшість підтримують позицію щодо визначення інвентаризації як способу визначення та перевірки фактичної наявності і стану об'єктів інвентаризації.

Інвентаризація класифікується за такими ознаками:

- Від повноти перевірки господарських засобів:

Повна інвентаризація - це перевірка усього майна підприємства.

Часткова проводиться вибірково, вона охоплює тільки окремі види майна підприємства які саме визначає керівник.

- За характером:

Планові інвентаризації проводяться згідно з графіком.

Позапланові проводяться у разі стихійного лиха чи виявлення крадіжки на підприємстві.

Проведення інвентаризації основних засобів відбувається за чотирма основними етапами, що зображено на рис.3.1.

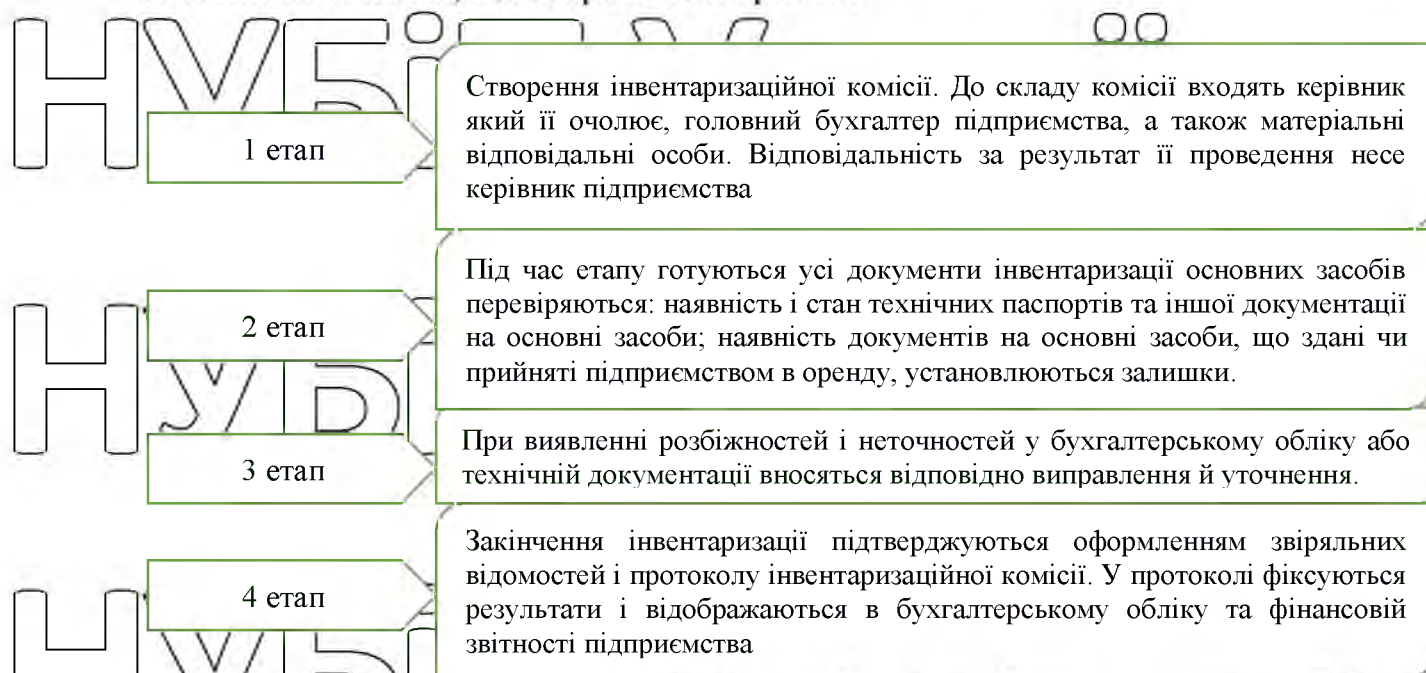

Рис. 3.1 Етапи проведення інвентаризації основних засобів

Джерело: Сформовано автором на підставі [37]

Проведення інвентаризації є обов'язковим якщо:

– у разі передачі майна державного підприємства або бюджетної установи в оренду, приватизації майна;

– у випадку зміни матеріально відповідальних осіб;

– у випадку встановлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей;

– за судовим рішенням;

– у випадку техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха [37].

Роль інвентаризації не обмежується перевіркою фактичної наявності цінностей. У процесі інвентаризації майна здійснюються такі заходи:

– організовується контроль за дотриманням вимог у діяльності матеріально відповідальних осіб за збереження ресурсів;

– перевірка стану складських приміщень, порядку зберігання цінностей, справності всіх ваговимірювальних приладів, правильності присвоєння інвентаризаційних номерів;

– встановлюються якісні характеристики матеріальних ресурсів:

виявляються залежані і не використані цінності, майно, що повністю або частково втратило первинні властивості. На основі отриманої інформації вживаються заходи щодо їх переоцінки, продажу або використання для інших потреб;

– виявляються непридатні до експлуатації основні засоби та ті, що не підлягають відновленню;

– перевіряється дотримання правил утримання та експлуатації основних засобів [28]

Для забезпечення правдивості даних обліку на підприємстві ДП «Дубенське лісове господарство» проводиться щорічна інвентаризація майна і фінансових зобов'язань згідно зі статтею 10 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», «Про затвердження Методики проведення інвентаризації об'єктів державної власності» зі змінами № 483 Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань» № 879, Постановою Кабінету Міністрів № 1121 врахуванням змін і доповнень.

В умовах воєнного стану та його наслідків (руйнування та знищення

активів, неможливість отримати доступ до них при проведенні інвентаризації).

Дану ситуацію врегульовує п. 8 розділу I Положення № 879, за яким інвентаризація проводиться лише за можливості безпечного та безперешкодного доступу до активів, первинки та реєстрів бухгалтерії. Що таке

безпечний та безперешкодний доступ – законодавством невизначено, але вочевидь такого можуть не мати підприємства, які розташовані на тимчасово окупованих територіях та у зонах ведення бойових дій;

якщо встановлено факти викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна, то керівники можуть прийняти рішення про проведення інвентаризації такого майна окремо на день встановлення таких фактів. Це значить, що річної інвентаризації можна й не чекати. Якщо керівник такого рішення не прийняв, то тоді виходить, що таке майно слід інвентаризувати за загальними правилами, наприклад під час річної інвентаризації;

після того, як перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерії зникнуть, інвентаризацію таких активів слід провести на 01 число місяця, який є наступним. Наприклад, якщо територія була звільнена у листопаді 2022 року, то інвентаризацію слід провести на 01 грудня 2022 року.

Однак цієї дати можна й не чекати й провести інвентаризацію на день встановлення факту знищення майна (див. попередню умову). Результати такої інвентаризації відображаємо у бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду. [37]

На підприємстві проведення інвентаризації щорічно видається наказ по лісгоспу з визначенням точного часу та порядку. Проводиться інвентаризація по таких об'єктах, як нематеріальні активи, основні засоби, біологічні активи, незавершені капітальні інвестиції, запаси, грошові кошти та їх еквіваленти, дебіторська і кредиторська заборгованість, інвентаризація витрат і доходів майбутніх періодів, бланків документів суворої звітності, забезпечень та резервів.

В обліковій політиці прописано, що регулярність проведення інвентаризації визначаються директором лісгоспу з урахуванням чинного

законодавства за потреби. Час і перелік інвентаризації об'єктів визначаються директором лісгоспу окремим наказом.

Згідно з обліковою політикою лісгоспу для проведення інвентаризації (планових та незапланованих інвентаризацій активів та зобов'язань, списання основних засобів, малоцінних, інших матеріальних цінностей тощо) затверджено

постійну діючу інвентаризаційну комісію її склад:

Голова комісії: головний лісничий – Чеботарьов В.В.

Члени комісії:

- головний інженер – Федорук В.Т.;
- головний бухгалтер – Константинова Л.М.;
- головний економіст – Фітчук Л.І.;
- начальник відділу лісового-господарства - Петручок Ю.В.;
- начальник відділу збуту – Вознюк О.А.;
- механік – Кривичун В.М.

На інвентаризаційну комісію покладено:

- визначення ефективності застосування принципів, методів облікової політики підприємства;

- установлення строків корисного використання (експлуатації)

нематеріальних активів і основних засобів;

- проведення робіт по оцінці активів та зобов'язань (визначення можливої ліквідаційної вартості, відхилення залишкової вартості від справедливої вартості основних засобів на дату балансу).

На успіх інвентаризації в основному впливають такі чинники: підбір кадрів, які здатні впливати в життя рішення власника щодо об'єктивного проведення інвентаризації; правильність рішення власника щодо проведення інвентаризації; контроль виконання – під яким розуміють постійний, груповий аналіз процесу і результатів роботи членів інвентаризаційних комісій [37].

3.2. Дієвість внутрішнього контролю за достовірністю інформації про наявність, рух та використання основних засобів в прийнятті управлінських рішень

ВуВіп України
 В нинішніх умовах військового стану успішне функціонування можливе завдяки збалансованому використанню всіх видів ресурсів підприємства. З метою функціонування, збереження та зростання активів необхідний врегульований механізм управління, важливою часткою якого являється внутрішній контроль.

ВуВіп України
 Внутрішній контроль – процес, що спрямований на досягнення стратегічних довгострокових цілей підприємства, що є результатом дій керівництва з планування, організації, моніторингу діяльності підприємства в цілому, та його окремих підрозділів. [8]

ВуВіп України
 Станкевич В. стверджує, що внутрішній контроль як функція управління є засобом зворотного зв'язку між об'єктом та органом управління, що інформує про дійсний стан об'єкта і фактичне виконання управлінських рішень.

ВуВіп України
 Внутрішній контроль – це процес, який забезпечує відповідність функціонування конкретного об'єкта прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети. Основною його метою є об'єктивне вивчення фактичного стану справ у суб'єкта господарювання, виявлення та попередження тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання прийнятих рішень і досягнення поставленої мети, а також доведення цієї інформації до органу управління [65]

ВуВіп України
 Бобина М., наголошує, що «проблемні аспекти раціонального функціонування системи управління обліком надходження та вибуття основних засобів у більшості господарств в умовах реформування економіки України набувають зараз особливої актуальності. Основними протиріччями в процесі ведення обліку і складання звітності за основними засобами є недосконалість методичної та нормативно-правової бази, формування підприємствами необґрунтованої облікової політики щодо основних засобів. Організації і

ВуВіп України
 правильному відображенню основних засобів у звітності підприємств повинна приділятися першочергова увага. Саме за обсягом акумульованих основних

засобів можна зробити висновки щодо масштабів діяльності підприємства, щодо його потенційних можливостей та перспектив подальшого розвитку» [4].

На думку Дугієнко Н., бухгалтерський облік основних засобів повинен забезпечити:

- своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку повної інформації про оцінку, переоцінку і надходження основних засобів, їх внутрішнє переміщення (зі складу в цех (відділ, діляницю), з цеху в цех тощо), вибуття (реалізація, ліквідація, безоплатна передача, нестача, псування тощо);

- відображення даних про нарахування амортизації основних засобів за звітний період та їх зносу з початку корисного використання;

- визначення витрат, пов'язаних з підтриманням основних засобів у робочому стані (технічні огляди, поточне обслуговування), їх ремонтом і поліпшенням;

- визначення фінансових результатів від реалізації та іншого вибуття основних засобів;

- інформацією для складання звітності про основні засоби і капітальні інвестиції.[9]

Суттєве місце у прийнятті управлінських рішень належить інформаційним передумовам. Можливості вирішення завдання різко зростають коли планові і бухгалтерські дані виявляються зіставними, а інформація про об'єкти обліку достатньо аналітична. Основні засоби становлять основу їх матеріально-технічної бази, зростання і вдосконалення яких є важливою умовою подальшого розвитку підприємств.[5]

Згідно з міжнародним стандартом 16 «Основні засоби» стратегічне управління основними засобами підприємства є управлінською діяльністю, що забезпечує досягнення довгострокових цілей та вирішення довгострокових завдань на основі активізації наявного потенціалу розвитку та врахування впливу

мінливого зовнішнього середовища. Тактичне управління основними засобами підприємства передбачає досягнення поточних цілей та вирішення поточних завдань, пов'язаних з ефективним використанням засобів праці, які перебувають

в розпорядженні суб'єкта господарювання, на основі реалізації його внутрішніх можливостей. [39]

Система обліково-аналітичного забезпечення має велике значення у функціонуванні системи управління лісгоспу, забезпечуючи ефективне управління, структурних підрозділів, реагуючи на зовнішні та внутрішні зміни.

Дані про основні засоби, сформовані в системі обліково-аналітичного забезпечення мають задовольняти конкретні потреби управління залежно від рівня прийнятих рішень та їх характеру.

Оскільки необхідна інформація формується з різних джерел, то для можливості її використання в інформаційній системі вона має відповідати вимогам і принципам, серед яких слід назвати такі:

- об'єктивність (інформація має об'єктивно відображати відомості про основні засоби на поточний момент і про перспективи їх змін);

- своєчасність (інформація має надходити до керівництва якомога швидше, тобто в момент появи в облікових регістрах, управлінській та фінансовій звітності);

- аналітичність (інформація має відповідати управлінським потребам, дані про основні засоби мають надходити з таким рівнем деталізації, яка необхідна для вирішення поставлених завдань та цілей);

- єдність інформації, що надходить з різних джерел;
- релевантність (інформація має бути точною для прийняття рішень). [57]

Документальне оформлення операцій, що пов'язані з рухом основними засобами здійснюють із використанням форм первинних документів з обліку основних засобів, затверджених наказом Мінстату України від 29. 12. 95 р. №352, що, на нашу думку, потребують перегляду та вдосконалення. Діючі типові форми первинних документів, що застосовують для відображення їх руху не виправдовують себе, багато граф нині не актуальні.

З метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової, податкової і статистичної звітності у лісгоспі здійснюється на підставі нормативно – правових документів, які розробляються органами, на які

покладено обов'язки регулювання у країні питань обліку і звітності. Це дає змогу вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність за єдиними принципами й формою і таким чином забезпечувати порівнянність облікової інформації.

Ефективна політика внутрішнього контролю та низка заходів, спрямованих на покращення процесу контролю дасть змогу вдосконалити організацію та методiku контролю основних засобів, підвищити їх інформативність і прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві.[65]

Важливим завданням є оцінка надійності внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту основних засобів у клієнта. За проаналізованою інформацією даного підприємства розроблено тест внутрішнього контролю основних засобів (Додаток Б.1).

Оцінивши ступінь довіри до системи внутрішнього контролю основних засобів і можливості використання результатів роботи внутрішнього аудитора, зовнішній аудитор повинен оцінити загальний аудиторський ризик перевірки. Тест оцінки ризику зображено у (Додаток Б. 2). Отже, чим більш надійною є система внутрішнього контролю в суб'єкта, тим менше уваги при аудиті потрібно приділяти детальним тестам по суті.

Чим більш слабкими та менш надійними є докази, отримувані при оцінюванні ефективності системи внутрішнього контролю суб'єкта аудиту, тим детальніше потрібно проводити аудит, що дозволить знизити аудиторський ризик до максимально припустимого рівня. Відповідальний за стан обліку, своєчасне подання бухгалтерської та іншої звітності покладатиметься на завідуючого та головного бухгалтера підприємства. Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку Державне підприємство «Дубенське лісове господарство» використовує такі форми звітності:

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан); (Додаток Б.3)
2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід); (Додаток Б.4)
3. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом); (Додаток Б.5)

4. Звіт про власний капітал; (Додаток Б.6)

5. Примітки до річної фінансової звітності. (Додаток Б.7)

За даними фінансової звітності та для оцінки структурних змін проводиться вертикальний і горизонтальний аналіз, тому за даними горизонтального балансу (Додаток Б.8) отримано наступні результати:

1. Загальна сума оборотних та необоротних активів на 2021 рік збільшилася на 20538 тис. грн. в порівнянні з 2019 роком на 30,42%. Така зміна відбулася завдяки збільшенню необоротних активів на 70,32% це 3694 тис. грн., а саме: нематеріальних активів їх первісної вартості та суми накопиченої амортизації та основних засобів (в т.ч. первісної вартості та величини накопиченої амортизації) та оборотних активів. Абсолютна величина збільшення у основних засобах (залишкова вартість) склала 2754 тис. грн. або більше, ніж 59,06% їх річної величини. Також збільшилися первісна вартість основних засобів підприємства на 2402 тис. грн.. Можна спостерігати зменшення накопиченої амортизації основних засобів на 5634 тис. грн.. Таким чином можна сказати, про підвищення потенціалу підприємства генерувати прибуток власників, адже сума активів, що приймає участь у виробничому, інвестиційному та фінансовому процесі росте.

2. У першому році загальна вартість пасивів становила 15748 тис. грн.. Відносно з попередніми періодами спостерігається приріст показника на 30,42%, тобто на 20538 тис. грн. Проаналізувавши дані показники можна зробити висновок, що спостерігається підвищення загальної суми фінансових ресурсів підприємства, що використовується для здійснення своєї діяльності. Тенденція залишається незмінною протягом всього періоду і приріст склав 30,42% в останньому періоді порівняно з попередніми.

Вертикальний аналіз балансу (Додаток Б.9) передбачає розрахунок відносних показників. Завданням вертикального аналізу полягає у розрахунку питомої ваги окремих статей у загальній сумі валюти балансу й оцінка змін питомої ваги. Технологія вертикального аналізу полягає у тому, що загальну суму балансу приймають за 100% і кожен статтю фінансової звітності

представляють у вигляді відсоткової частки від прийнятого базового значення. За допомогою вертикального аналізу можна здійснювати міжгосподарські порівняння. Крім того, відносні показники пом'якшують негативний вплив інфляційних процесів.

Горизонтальний та вертикальний аналіз може проводитися за кілька звітних періодів. Вертикальний формат Балансу використовується у Великобританії. Вертикальний аналіз балансу дозволяє зробити висновок про структуру балансу в поточному стані, а також проаналізувати динаміку цієї структури. Аналізуючи вертикально дані балансу державного підприємства

Додаток Б.3, можна зробити такі висновки, що:

1. Частка оборотних активів у балансі підприємства є значною: на 2019 рік вона складала більше 66,64%. Проте протягом аналізованого року відбулося скорочення цієї частки, а на кінець року ця тенденція ще більше закріпилась.

Можна сказати, що скорочення частки оборотних коштів позначається негативно на показниках фінансової стійкості та ліквідності, тому що свідчить про зменшення запасів, розмірів виробництва, котівки для придбання матеріально-речових факторів виробництва.

2. Протягом року показник основних засобів збільшився у сумі балансу до 20,42%. З одного боку, це явище свідчить про політику підприємства щодо розширення матеріально-технічної бази підприємства та його технічного переозброєння. З іншого боку, підприємство погіршило свої показники ліквідності й фінансової стійкості внаслідок вилучення коштів на поповнення оборотних активів.

3. Власний капітал підприємства знаходиться на рівні 29,14 % — на початок 2020 року і 11,8 % — на кінець 2021 року від загальної суми пасивів, що говорить про середню платоспроможність та середні низькі показники ліквідності і фінансової стійкості й середній рівень ризику підприємства стати банкрутом.

Згідно з проаналізованими показниками балансу (Звіт про фінансовий стан) підприємства у горизонтальному і вертикальному розрізі показав, що

державному підприємству бракує оборотних активів, що позначається на рівні показників фінансової стійкості та ліквідності. Зокрема, спостерігається значна частка короткострокових зобов'язань і подальше зменшення частки грошей у сумі балансу. Частка власного капіталу є величиною (біля 38,65%), що говорить про середній ступінь ризику банкрутства аналізованого підприємства.

3.3. Вплив об'єктивної інформації про наявність та рух основних засобів на результативність діяльності суб'єкта господарювання

В результаті кризи та оголошеного воєнного стану в державі, відбувається спад активності у всіх галузях економіки. Забезпечення стабільного економічного розвитку країни є одна з найбільш складних питань України в цілому. На сьогодні основні засоби беруть участь у виробничих та невиробничих сферах діяльності підприємств.

Облік основних засобів децю ускладнився, адже існує коло проблем, які негативно впливають на процес управління виробництвом, до яких можна віднести:

- різні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у фінансовому обліку й системі оподаткування;
- проблема оцінки основних засобів;
- проблеми підвищення інформативності первинних документів з обліку основних засобів;
- проблема інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою. [5]

При виявленні розбіжності між фактичною наявністю основних засобів та даними бухгалтерського обліку, аудитор проводить аналіз причини відхилень. За даними складається порівняльна відомість, яка відображає факт присутності розбіжностей. Дані порівнювальної відомості дають основу інформаційної бази для проведення наступних процедур.

Питанням фінансового оздоровлення та поліпшення фінансового становища підприємства треба займатися на самому початку погіршення становища, а не тоді, коли воно вже перебуває на межі банкрутства, оскільки кожний суб'єкт господарювання зацікавлений в подальшому розвитку свого виробництва, підвищенні рівня конкурентоспроможності продукції і самого підприємства загалом. Для вирішення цього питання стане у пригоді аналіз фінансової стійкості підприємства зображено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Оцінка фінансової стійкості

Показник	Рік			2021 р. до 2019 р., +(-)
	2019	2020	2021	
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,38	0,39	0,29	-0,08
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу (коефіцієнт фінансової залежності)	2,66	2,59	3,43	0,77
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	1,66	1,59	2,43	0,77
Коефіцієнт фінансування	0,01		0,67	0,66
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,60	0,63	0,41	-0,19
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,01		0,40	0,39
Коефіцієнт структури залученого капіталу	0,01		0,38	0,37
Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	0,01		0,72	0,71
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,54	0,58	0,40	-0,14
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,10	0,08	0,03	-0,08
Коефіцієнт покриття запасів і витрат «нормальними джерелами»	4,73	4,15	8,27	3,54

Проаналізувавши зміну джерел формування активів підприємства, можна побачити, що власний капітал у 2021 році становив 5745 тис. грн, що на 243 тис. грн. більше, ніж у 2020 р. Сума залучених коштів становила 70,9% у балансі.

Протягом трьох досліджуваних років підприємство не використовувало довгострокових кредитів банків. Короткострокові кредити банків були присутні у 2021 році в сумі 581 тис. грн. Загалом найбільше зміна джерел коштів на

підприємстві відбувалася за рахунок залучених коштів.

Стратегія застосування міжнародних стандартів передбачає реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології поширення інформації з економічних питань згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Тому досить важливим етапом удосконалення обліку основних засобів є гармонізація НП(с)БО 7 з МСБО 16 “Основні засоби”, зокрема у частині:

- у НП(с)БО 7 потрібно визначити необхідність проводити переоцінку основних засобів лише в тому разі, якщо їх справедливую вартість можна достовірно визначити;

- варто запровадити способи можливого визначення справедливої вартості об'єкта основних засобів, яка повинна бути документально засвідчена;

- при операціях обміну варто оцінювати об'єкт основних засобів за справедливою вартістю, а не виходити з їх поділу на подібні чи неподібні об'єкти, що є досить абстрактним положенням;

- у НП(с)БО 7 доцільно дати посилання на П(с)БО 28 “Зменшення корисності активів” щодо встановлення порядку зменшення корисності активів. [58]

Підприємству надзвичайно важливо обрати економічно найдоцільніший для конкретного об'єкта основних засобів метод нарахування амортизації. Адже від обраного методу залежить сума амортизації, яка, у свою чергу, впливає на величину витрат підприємства, а в підсумку, і на фінансовий результат його діяльності. ДП «Дубенський Лісгосп» обрав прямолінійний метод амортизації основних засобів.

Підводячи підсумок можна стверджувати, що відсутність достовірної облікової інформації може призвести до формування даних, що в спотвореному вигляді відображають фінансово-майновий стан підприємства. Оскільки, облікова інформація дозволяє сформулювати основну концепцію ефективності управління основними засобами, тому достовірна оцінка вартості основних засобів та, за необхідності, переоцінка їх вартості, а також відображення

бухгалтерських проведеннь щодо наявності та руху необоротних активів запобігатиме допущенню помилок, щодо нарахування штрафних санкцій за порушення методичних рекомендацій з обліку основних засобів.

Висновки до 3 розділу

Під інвентаризацією слід розуміти перевірку фактичної наявності та стану об'єкту контролю, що здійснюється шляхом спостереження, вимірювання, реєстрації та порівнянь фактичних даних з даними бухгалтерського обліку.

Для забезпечення правдивості даних обліку на підприємстві ДП «Дубенське лісове господарство» проводиться щорічна інвентаризація майна і фінансових зобов'язань. На підприємстві проведення інвентаризації щорічно видається наказ по лігоспу з визначенням точного часу та порядку.

У підсумку можна стверджувати, що функціонуюча система внутрішнього контролю ДП «Дубенський лісгосп» не передбачає наявності відповідного підрозділу або штатного працівника, на якого б покладлась ця функція. Тому постійний аналіз цільового, ефективного і економічного використання усіх ресурсів не здійснюється, що призводить до наявності відповідних ризиків.

ВИСНОВКИ

У ході проведених теоретичних та розрахункових досліджень по підприємству ДП «Дубенський лісгосп» можна зробити наступні висновки:

1. В структурі активів підприємства нагоме значення займають основні засоби. Проаналізувавши погляди різних вчених-економістів щодо тлумачення поняття "основні засоби" можна звести до загального трактування, що основними засобами є матеріальні активи, вартість яких переноситься на вартість виготовленої продукції у вигляді амортизаційних відрахувань;

2. Результати досліджень дозволяють стверджувати, що існують різні підходи до оцінки основних засобів. Однак, залишається не відпрацьованою єдина концепція оцінки основних засобів, що пов'язана з інтересами зацікавлених осіб та з інфляційними процесами, які відбуваються в економіці будь-якої держави. Для належного групування об'єктів основних засобів підприємства варто затвердити єдину, узагальнену класифікацію основних засобів з метою підвищення ефективності господарської діяльності підприємства;

3. Вагомою складовою інституціонального регулювання бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю основних засобів відіграють як національні так і міжнародні стандарти. Проаналізувавши структуру визначення «основні засоби» за національним та міжнародним положеннями можна стверджувати, що вони майже ідентичні;

4. Державне підприємство «Дубенське лісове господарство» засноване на основі державної власності, належить до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України та координується Рівненським обласним управлінням лісового та мисливського господарства та є підвітним їм. Лісгосп діє на підставі Статуту та самостійно розробляє облікову політику.

На ДП «Дубенське лісове господарство» згідно облікової політики бухгалтерський облік ведеться за журнально-ордерною формою обліку з використанням журналів-ордерів, затверджених Держкомлісгоспу України

№127 та елементами комп'ютерної обробки за допомогою польської бухгалтерської програми «BAS Бухгалтерія для України».

5. Під амортизацією розуміють поступове перенесення вартості основних засобів на новостворений продукт за методами зазначеними у НП(с)БО

7 «Основні засоби». Амортизація основних засобів згідно з обліковою політикою підприємства розраховується прямолінійним методом.

6. Для підтримки функціонування бізнесу було прийнято такі новації: відображення обліку безоплатно переданих активів, відображення обліку вилучення активів для потреб оборони країни, нарахування амортизації під час воєнного стану. До поки воєнний стан буде тривати бізнес буде адаптуватися до нових умов діяльності.

7. Хмарні технології відіграють важливу роль, виводячи його на новий рівень розвитку облікових процесів, а саме збереження даних.

Аналізуючи різні програмні продукти бухгалтерського обліку можна стверджувати, що програми є удосконаленими. В обліковій роботі для ефективного обліку основних засобів підприємство використовує польську бухгалтерську програму «BAS Бухгалтерія для України», а для податкового обліку та простого обміну документами використовується програма M.E.Doc;

8. На кожному підприємстві інвентаризація є обов'язковим, важливим, суттєвим і необхідним елементом його методу контролю. Зокрема проведення інвентаризації дає можливість отримати інформацію, без якої такі елементи методу бухгалтерського обліку, як баланс та звітність втрачають функцію способу пізнання дійсності.

На підприємстві проведення інвентаризації щорічно видається наказ по лісгоспу з визначенням точного часу та затверджується постійно діюча комісія. В обліковій політиці вказано, що регулярність проведення інвентаризації визначаються директором лісгоспу з урахуванням чинного законодавства за потреби;

9. Для аналізу і внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві використовують такі форми звітності як „Баланс” та „Примітки до річної фінансової звітності”, за останні три роки;

Проаналізувавши показники ефективного використання основних засобів можна зробити висновок, що в цілому основні засоби в 2021 році мали задовільний технічний стан.

10. За результатом проведеної оцінки стан внутрішнього контролю ДП «Дубенське лісове господарство» заслуговує умовно-задовільної оцінки: по причині неможливості системи внутрішнього контролю попереджувати суттєві для підприємства помилки, що негативно впливають на використання активів, формування статей доходів і витрат та на фінансовий результат.

Система внутрішньогосподарського (управлінського) контролю у лісгоспі потребує вдосконалення щодо підвищення ефективності її функціонування, що у майбутньому забезпечить прийняття керівництвом ефективних управлінських рішень. Фактично на підприємстві наявні елементи внутрішнього контролю щодо діяльності структурних підрозділів (лісництва, нижнього складу).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П. Й. Основи обліку в бюджетних установах: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 288 с.;
2. Бабин І. М. Методологічні та організаційні основи первинного обліку на підприємствах сфери послуг Наукові праці. Економічні науки. Вип. 7, Кіровоград: КНТУ, 2010. 288 с.;
3. Белоусова І. Реформування бухгалтерського обліку важлива ланка економічних перетворень в Україні.;
4. Бобина М. В. Стратегические альянсы в глобальной экономике. 2001. 106–109 с. 671.;
5. Богацька Н. М. Аналіз основних засобів підприємства.;
6. Богуцька Л.Т. Деякі аспекти обліку інвестиційної нерухомості Економічний аналіз: зб. наук. праць каф. екон. аналізу ТНЕУ. 183 с.;
7. Бондар В. П Система організації та регулювання аудиторської діяльності країн світу, 2011.;
8. Бондаренко Н. М. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на підприємстві. 2015. 157-160 с.;
9. Бурчак З. Г. Бухгалтерський облік: Підручник. Вінниця: 2003. 272 с.;
10. Бутинець Ф. Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів. 2-ге вид. перероб. та доп. Житомир: ПП “Рута” 2002. 672 с.;
11. Гольцова С. М. Звітність підприємств : навч. посіб.; М-во освіти і науки України. К.: ЦНЛ, 2004. 292 с.;
12. Городицький М. П. Вплив COVID-19 на трансформацію економіки та бухгалтерського обліку/контролю та аналізу. 2020. 14–22 с.;
13. Городицький М. П., Поліщук І.Р., Якимцева Ю. В. Методика розробки та використання хмарних технологій в обліку. Житомир, 2021. 37 с.;
14. Господарський кодекс України. Верховна Рада України. 2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/%2Fgo/%2F43615> (Дата звернення 21.07.2022);

15. Грайова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: навч. Посіб. Київ "А.С.К.". 2001. 271 с.;

16. Гуцаленко Л. В., Божок І. Д. Проблемні аспекти нарахування амортизації необоротних активів. *Інноваційна економіка*. 2014. № ? 176-181 с.;

17. Гуцаленко Л. В., Лазаришина І. Д., Марчук У. О., Зінкевич О. В. Облік та аналітична оцінка основних засобів в умовах розвитку інформаційної економіки: колективна монографія. && Київ, 2020. 252 с.;

18. Гуцаленко Л.В. Внутрішній контроль К. «Центр учбової літератури». 2014. 496 с.;

19. Домбровська Н. Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. Вип. 9, 2012. 340 с.*;

20. Дугієнко Н. О. Амортизаційна політика як напрямок державного регулювання інвестиційної діяльності. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. 45 с.;

21. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: монографія. ?? К. 2009. 61 с.;

22. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник .; Нац. ун-т "Львівська політехніка" Львів, 2021., ?? с.;

23. Задніпровський О.Г Мартинів І.К оцінка основних засобів в бухгалтерському обліку: засади подвійності *Інтелект XXI*. 2019. 56 с.;

24. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» №996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Дата звернення 21.05.2022);

25. Кисельов Г. Д. Застосування хмарних технологій в дистанційному навчанні XV міжнародна науково-технічна конференція «САИТ2013» 2013. /351с.;

26. Кірейцев Г. Г. Формування нової системи амортизації в Україні. *Облік і фінанси АПК*. 2004. № ? . 23–30 с.;

27. Клименко М. Бухгалтерський облік під час війни: що буде зі звітністю та як оптимізувати податки. *Юри- дична Газета Online*. 2022. ???;

28. Ковалишин У.В. Становлення облікової політики в Україні Всеукраїнська наукова конференція. Тернопіль: 2007. 339 с.;

29. Кононова І. В. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами *Науковий вісник Ужгородського нац. університету*

Серія: Міжнародні економ. відносини та світове господарство. 2016. 19 с.;

30. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. 373 с.;

31. Кучеренко Т.Є. МСБО 16 «Основні засоби» відповідно до національних стандартів і податкового законодавства. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 16. Вип. 88(2). 33 с.;

32. Лаврішчева К.М. Індустріальний підхід до розробки і виконання прикладних систем в гетерогенних розподілених середовищах ??? 2013. 196–204с.;

33. Лень В. С. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2009. 11с.;

34. Любар О.О. Амортизація: Економічна сутність особливості перерахування і відображення *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. Київ. НУБІП, 2017. 117 с.;

35. Любимов М. О., Кулик В. А. Можливості і загрози, перспективи використання хмарних технологій у бухгалтерському обліку *Науковий вісник №2*. 2019. 40 с.;

36. Маркова О.М. Хмарні технології навчання: витоки Інформаційні технології і засоби навчання. ??? 2015. 29–44 с.;

37. Мартиненко О.В. Сутність та особливості інвентаризації основних засобів *Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»*. 2013. 306–309 с.;

38. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003 р. № 561.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (Дата звернення 18.01.2022);

39. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (Дата звернення 24.07.2021)

40. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_010.136 (Дата звернення 12.07.2022);

41. Моргунова М. С. Основні засоби: економічний зміст, оцінка та класифікація. Зб. *Матеріалів доп. учасн. VI Всеукраїнській студентській наук.-практ. конф.* Київ: НУБіП, 2021. 174 с.;

42. Моргунова М. С. Особливості оцінки основних засобів. Зб. *Матеріалів доп. учасн. IV науково-практична міжнародна конф.* 2022. ?? с.;

43. Моргунова М. С. Порівняльна характеристика обліку орендних операцій за національними та міжнародними стандартами. Зб. *Матеріалів доп. учасн. Міжнародній науково-практичній онлайн-конф.* ??? 2021. 132 с.;

44. Моргунова М. С. Сучасні тенденції документування основних засобів зб. *Матеріалів доп. учасн. Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конф.* 2022. 92 с.;

45. Морозовська Г. Амортизація основних засобів під час воєнного стану: нараховувати чи ні. *Група Компаній Баланс* 2022.;

46. Музиченко Є. І. Особливості проведення інвентаризації в сільськогосподарських підприємствах ??????????;

47. Положення № 879 — Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text. (Дата звернення 17.12.2022);

48. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» від 12.10.2010 р. № 1202 <https://zakon.rada.gov.ua/%2Fgo%2Fz1017-10&usg=A> (Дата звернення 13.07.2022);

49. Немш Ю. В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. *Аграрна економіка*. 2012. 187 с.;

50. Озерова О. Майно юрособи забрали на потреби оборони: що з обліком та податками. *Головбух*. 2022.;

51. Офіційний сайт підприємства ДП «Лігоспу» <http://dubnolis.at.ua>:2 (дата звернення???)

52. Павлюковець М.П. Концепція побудови сучасної системи обліку на сільськогосподарському підприємстві в умовах. *Облік і фінанси*. № ?. 2014. 66–70 с.;

53. Пащенко Н.В. Теоретичні засади обліку основних засобів. *Економіка та держава*. № ?. 2009. 59 с.;

54. Пиріжок С.Є. Нормативно-правове регулювання обліку експлуатації та вибуття основних засобів”. *Вісник ЖДТУ №1 (59) Житомирський державний технологічний університет*. 2012. ??? с.;

55. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Дата звернення 24.08.2022);

56. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06> (Дата звернення 28.08.2021);

57. Предко І. Ю. Особливості функціонування обліково-контрольного забезпечення діяльності підприємств України: 2015. № ?? . 148 с.;

58. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" від 27 квіт. 2020р. №92 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288> (Дата звернення 09.07.2022);

59. Пучкова С.І. Международные стандарты бухгалтерского учета и перспективы их использования. *Консультант*. 1998. № ?? . 29–31 с.;

60. Пушкар М. С. Облікова політика і звітність. Тернопіль. *Карт-бланш*, № ?? . 2014. 141 с.;

61. Ринок хмарних послуг в Україні. 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://mind.ua/news/20202735-rinok-hmarnih-poslug-v-ukrayini-zris-na-](https://mind.ua/news/20202735-rinok-hmarnih-poslug-v-ukrayini-zris-na-70-za-minulij-rik-doslidzhemnya)

[70-za-minulij-rik-doslidzhemnya](https://mind.ua/news/20202735-rinok-hmarnih-poslug-v-ukrayini-zris-na-70-za-minulij-rik-doslidzhemnya) ;

62. Сейдаметова З. С. Облачные сервисы в образовании / З.С. Сейдаметова // *Информационные технологии в образовании*. № ?? . 2011. 105 с.;

63. Скрипник Н. В. Облік основних засобів: порівняльна характеристика національних підходів і вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. № ??, 2014. 178–180 с.;

64. Сміт А. Исследование о природе и причинах богатства народов. пер. с англ. Е. М. Майборода, 1993. 570 с.;

65. Станкевич В. Г. Особливості системи внутрішнього контролю підприємства та роботи аудитора. *Ж. Аудитор України*. №9, 2015. 32–37 с.;

66. Туравініна О. М. Хмарні технології навчання студентів. *Новітні комп'ютерні технології*. № ??, 2012. 119–121 с.;

67. Ужва А. М. Особливості обліку необоротних активів у міжнародній і вітчизняній практиці та шляхи його удосконалення. *Інноваційна економіка*. 2013. № ??, 286–288 с.;

68. Фролов В. Впровадження «хмарних» технологій в практику бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. № ??, 2013. 45–49с.;

69. Хендриксен Э. С., Ван Бреда М/Ф. Теория бухгалтерського учета: пер. С англ.: Финансы и статистика, 1997. 576 с.;

70. Черкашина Т. В. Особливості обліку та нарахування зносу на необоротні активи в бюджетних установах. *Вісник соціально-економічних досліджень*. № ??, 2013. 176–182 с.;

71. Швець В. Г. Інституціональні аспекти розвитку бухгалтерського обліку (обліку) ??? 2015. 131–132 с.;

72. Широкова Е.А. Облачные технологии // Е.А. Широкова // Современные тенденции технических наук : материалы международной заочной научной конференции. 2011. 30–33 с.;

73. Щирська О. В. Економічна сутність і бухгалтерське визначення амортизації. Національна академіка статистики. Київ. 2012. 68 с.;

74. IDC (International Data Corporation) URL https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=IDC_P29737.;

75. Mell P. The NIST Definition of Cloud Computing: Recommendation of the National Institute of Standards and Technology / P.Mell, T.Grance. – Gaithersburg : National Institute of Standards and Technology, 2011. 2 с.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України